Ազգ
Azg armenian daily
9 ՅՈՒՆԻՍ 2001 ՇԱԲԱԹ 106 (2310)

Մոսկվան երբեք չի համաձայնի հակահրթիռային պաշտպանության պայմանագրի վերանայմանը

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Սերգեյ Իվանովը հայտարարել է, որ Մոսկվան չի համաձայնի 1972 թվականի հակահրթիռային պաշտպանության պայմանագրի (ՀՀՊ) հիմնական դրույթների վերանայման առաջարկներին: «Ռուսական դիրքորոշումը ՀՀՊ պայմանագրի պահպանման անհրաժեշտության առնչությամբ մնում է անփոփոխ, այդ փաստաթղթի ադապտացմանը, որ թույլատրում է ՀՀՊ ծավալում երկրի տարածքում, որ համարժեք է նրա ավերման, մենք չենք գնա», հունիսի 8-ին նա հայտարարել է լրագրողներին Բրյուսելում ՆԱՏՕ-ի գագաթաժողովից առաջ, հաղորդում է «Ինտերֆաքս» գործակալությունը:

ԲՐՅՈՒՍԵԼ

Խ. Սոլանա. «Մեզ համար շատ կարեւոր է տարածաշրջանի երկրների հարաբերությունների զարգացումը»

Ռ. Քոչարյանի բրյուսելյան այցի վերջին օրը՝ ԵՄ քարտուղարությունում ու Բրյուսելի քաղաքապետարանում

ՎԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ
Բրյուսել

Եվրամիության գլխավոր քարտուղար Խավիեր Սոլանայի հետ հանդիպումով երեկ եզրափակվեց ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի պաշտոնական այցը Եվրամիություն ու նրա կառույցներ: ՀՀ նախագահը բազմիցս է հնարավորություն ունեցել ԵՄ գլխավոր քարտուղարի հետ հանդիպելու ու քննարկելու ինչպես տարածաշրջանի, այնպես էլ ԼՂ-ին առնչվող հարցեր: Հանդիպումից հետո՝ ճեպազրույցում նա նշեց, որ Խ. Սոլանայի հետ ունեցել է անկեղծ ու հետաքրքիր զրույց, ինչն օգտակար կլինի հետագա համագործակցության համար: Նրա հետ համաձայն էր նաեւ Խ. Սոլանան: Այն հարցին, թե ԵՄ-ն կարո՞ղ է ստանձնել Թուրքիա-Հայաստան դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատմանն օժանդակողի դերը՝ ելնելով ԵՄ ընդլայնման կոնցեպցիայից, պատասխանը հետեւյալն էր. «Մենք շատ ենք կարեւորում տարածաշրջանի երկրների միջեւ հարաբերությունների զարգացումը, դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումը: Անկախ ԵՄ ընդլայնման կոնցեպցիայից, պետք է նպաստենք, որ բոլոր երկրների միջեւ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատվեն»: Խ. Սոլանան մաղթեց նաեւ տարածաշրջանի բոլոր երկրներին «ունենալ լավ հարեւաններ»:

Տես ➧ էջ 2

ԱՊՀ

Գենադի Սելեզնյովը լայնորեն բացում է Ռուսաստան-Բելառուս միության դռները

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ռուսաստանի Պետդումայի խոսնակ Գենադի Սելեզնյովը չի բացառում Ռուսաստան-Բելառուս միությանը (ՌԲՄ) Լեռնային Ղարաբաղի միավորման հնարավորությունը Հայաստանի կազմում: Ի պատասխան կամ Հայաստանի կազմում, կամ որպես անկախ պետություն Լեռնային Ղարաբաղը ՌԲՄ ընդունելու Ռուսաստանի պատրաստակամության մասին CNA գործակալության հարցին, Գենադի Սելեզնյովը ասաց. «Ինքնուրույն՝ ոչ: Սակայն մեր հայ բարեկամների հետ, անշուշտ, մենք այդ թեման կքննարկենք»: Ռուսաստան-Բելառուս միությունը բաց է, նշեց ՌԴ Պետդումայի նախագահը:

Ըստ Սելեզնյովի, վերջերս ավարտված ՌԲՄ խորհրդարանական 18-րդ նստաշրջանին ներկա էին Հայաստանի ներկայացուցիչները, որոնք կանոնավորապես գալիս են որպես դիտորդներ: Այս անգամ դիտորդի կարգավիճակում նստաշրջանին մասնակցեցին Մոլդովայի խորհրդարանականներ եւ պաշտոնապես որպես դիտորդ գրանցվեց Ուկրաինայի Գերագույն ռադայի «Զուբր» («Ուկրաինայի, Բելառուսի եւ Ռուսաստանի հարաբերությունների ամրապնդման համար») միջխմբակցական պատգամավորական խումբը: «Մենք զգում ենք, որ հասարակական կարծիքը Ուկրաինայում ավելի ու ավելի է հանգում այն եզրակացության, որ առանց Ռուսաստան-Բելառուս միության Ուկրաինան տեղ չունի նավարկելու: Ես կցանկանայի նաեւ, որպեսզի Հայաստանը եւս լավ մտածի՝ ինչպես հարցերը լուծել մեր Միության հետ», նշեց Սելեզնյովը:

Միեւնույն ժամանակ, անդրադառնալով ղարաբաղյան կարգավորմանը, ՌԴ Պետդումայի նախագահը նշեց, որ այդ խնդրով զբաղվում է ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը, որն իր հնարավորությունները, նրա կարծիքով, մինչեւ վերջ դեռեւս չի իրագործել: «Եթե նրան պահանջվի որեւէ խորհրդարանական զորակցություն, ապա մենք, անշուշտ, պատրաստ ենք», հայտարարեց Սելեզնյովը:

Ռուսաստանը եւ Թուրքիան անհրաժեշտ ամեն ինչ ունեն հարաբերությունները նոր մակարդակի հասցնելու համար

ԱՆԿԱՐԱ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ռուսաստանը եւ Թուրքիան անհրաժեշտ ամեն ինչ ունեն երկկողմ հարաբերությունները գործընկերության որակապես նոր մակարդակը բարձրացնելու համար: Այդ մասին այսօր հայտարարել է Ռուսաստանի արտգործնախարար Իգոր Իվանովը, որն Անկարայում է գտնվում պաշտոնական այցով:

Ելույթ ունենալով իր թուրք գործընկեր Իսմայիլ Ջեմի հետ կայացած հանդիպումից հետո, նա նշել է, որ հանդիպմանը հատուկ ուշադրություն է դարձվել «գլոբալ անվտանգության սպառնալիքներին» հակազդելու հետ կապված հարցերի քննարկմանը: Իգոր Իվանովի ասելով, կողմերը պայմանավորվել են զարգացնել համագործակցությունն այդ ուղղությամբ:

Թուրքիայի արտգործնախարարը հայտնել է, որ բանակցությունների ընթացքում որոշում է ընդունվել քաղաքական եւ տնտեսական բնագավառներում, ինչպես նաեւ միջազգային ահաբեկչության, կազմակերպված հանցագործության, թմրանյութերի մաքսանենգության դեմ պայքարում փոխգործակցության զարգացման համատեղ աշխատանքային խումբ ստեղծելու մասին:

ՀՀ պատվիրակությունը կմեկնի Տոկիո

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հունիսի 24-ին ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանի գլխավորած պատվիրակությունը կմեկնի Տոկիո՝ մասնակցելու հունիսի 27-ին կայանալիք հայ-ճապոնական եւ ճապոնա-հայկական տնտեսական համագործակցության կոմիտեների համատեղ անդրանիկ նիստին: Ինչպես հայտնեցին ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, ՀՀ պատվիրակության կազմում են նաեւ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի, գյուղատնտեսության, առողջապահության եւ առեւտրի նախարարները, Զարգացման գործակալության տնօրենը, այլ պաշտոնատար անձինք:

Այցի շրջանակներում ՀՀ պատվիրակությունը կմասնակցի նաեւ հունիսի 25-ին կայանալիք «Հարավկովկասյան երեք հանրապետություններ» խորագրով ցուցահանդեսի բացմանը, իսկ հունիսի 26-ին՝ Հարավային Կովկասի երեք հանրապետությունների ներդրումային հարցերին նվիրված սեմինարի աշխատանքներին:

ՀՀ պատվիրակությունը Հայաստան կվերադառնա հունիսի 28-ին:

ԹԵՀՐԱՆ

Բարեհամբույր արտաքինով Խաթամին նոր էջ է բացել Արեւելքի պատմության մեջ

Կիրակի պարզ կդառնան Իրանի նախագահական ընտրությունների նախնական արդյունքները

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Թեհրան

15-ամյա պարսկուհի Մահդիեն ասում է, որ ինքը ընտրել է Մ. Խաթամիին, որովհետեւ սիրում է նրան եւ ուզում է իր նախագահը լինի: Ընտրություններին մասնակցել թույլատրվում է տասնհինգ տարեկանից, եւ սա Մահդիեի առաջին ընտրությունն է: Հարցրեցի՝ այս շորերով քեզ լա՞վ ես զգում: «Այսպես լավ է, մեր՝ աղջիկներիս դուրը գալիս է: Մենք սովորել ենք այս տարազին», ասաց պարսկուհին:

Համակարգչային ինժեներ Ռոհանին ասում է, որ ինքը Խաթամիին քվե չի տա, թե ում է ընտրել՝ չի ասում: «Չեմ հասկանում, ինչ ասել է բարեփոխումներ: Ո՞վ է ասում, որ հոգեւոր առաջնորդ Խամենեին դեմ է բարեփոխումներին: Կամ ո՞րն է ժողովրդավարությունը: Հեղափոխության հաղթանակից անցել է 21 տարի, եւ Իրանում տեղի են ունեցել 22 տարբեր ընտրություններ՝ արդար, թափանցիկ: Իրանը ԱՄՆ-ից ժողովրդավար երկիր է», պնդում է Ռոհանին:

Տես ➧ էջ 5

ԱԶԳ

ընթացիկ

Սամուէլի ազգային ակումբի «Հրապարակային ակումբ» … Սամուէլի ազգային ակումբի «Հրատապ թեմա» ծրագրի շրջանակներում հունիսի 8-ին լրագրողները հանդիպեցին ՀՅԴ բյուրոյի ներկայացուցիչ Հրանտ Մարգարյանի հետ: Հրատապ թեման ղարաբաղյան հիմնախնդրի ներկա փուլն էր, դրա հետ կապված ներհայաստանյան եւ արտաքին քաղաքական զարգացումները:

Մարգարյանը նկատեց, որ «կարգավորման ներկա փուլը մերժված է համարվում Ադրբեջանի կողմից: Ինչպես անցած 8-9 տարիներին, այս տարին էլ եւս սուտ եւ ամբողջական տեղեկությունները պակասում են»: Ղարաբաղի հարցը ՀՅԴ-ն համարում է Հայ դատի հանգրվաններից մեկը, «միացյալ Հայաստանի համար մղվող պայքարի» մի մասը: ՄԱՍ-ի հյուրը նկատեց, որ Ղարաբաղի հարցի առումով կան մի շարք մտահոգություններ. 1. պետք է ցուցաբերել «ամուր եւ հաստատակամ կեցվածք», նախաձեռնողիր պետք է լինեն Հայաստանի իշխանությունները եւ հետո քաղաքական կուսակցությունները, ըստ այդմ խնդիրը պետք է լայն քննարկման նյութ դառնա, 2. Ղարաբաղը պետք է իր ազատությունը հաստատի այսօրվա փաստացի սահմանների վրա, 3. Լաչինի կարգավիճակը պետք է ունենան Կուբաթլին եւ Զանգելանը, այդ շրջաններում վերաբնակեցման ծրագիր պետք է իրականացնել, 3. ՀՀ անվտանգության խորհուրդը պետք է կարողանա երկրի անվտանգության հարցերը լրջորեն քննել, 4. «Ղարաբաղի գործոնը պետք է վերադարձնել խաղի մեջ»: Նկատելի է, որ Ղարաբաղի իշխանությունները հիմնախնդրի կարգավորման առումով «պասիվ դիրք են գրավել», ինչն անընդունելի է:

Ի պատասխան այն հարցի, թե ինչու ՀՅԴ-ն չի ընդդիմանում ՀՀ իշխանությունների դիրքորոշմանը, ինչպես Տեր-Պետրոսյանին էր ընդդիմանում վերջինիս հայտնի հոդվածից հետո, Մարգարյանը նկատեց. «Մենք կարեւորում ենք քաղաքական կայունությունը հենց Ղարաբաղը պահպանելու համար, այդ մոտեցումը ունեցել ենք նաեւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի նկատմամբ, քանի որ քաղաքական կայունության խախտմամբ մենք նախանշ ենք ունենալու հենց Ղարաբաղի հարցում», իսկ «եթե վտանգ տեսնենք Ղարաբաղի հարցում, մենք կպայքարենք»:

Անդրադառնալով Մեղրիի միջանցքի խնդրին՝ ՄԱՍ-ի հյուրը հիշեցրեց ՀՅԴ-ի հայտարարությունը, ուր միջանցքի խնդիրը անընդունելի է համարվել: Այս առումով նա ավելացրեց, որ խաղաղության պայմանագրի ստորագրումից հետո Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ պատերազմական վիճակ չի լինելու, ուստի ճանապարհային հաղորդակցության համար կարող է օգտագործվել Հայաստանի տարածքը, եւ անհրաժեշտություն չի ծագում միջանցք առանձնացնելու: Մինչդեռ այսօր ստացվում է այնպես, որ «մենք փաստորեն չենք գնում կայուն խաղաղության»:

1993 թ.-ից ի վեր, երբ հիմնախնդիրը միջազգայնացվեց, ՀՀ նախկին եւ ներկա իշխանությունները շարունակ հույսեր են փայփայել, որ Ադրբեջանը կմերժի առաջարկները, իսկ եթե այնուամենայնիվ մի օր Ադրբեջանը համաձայնվեց այդ ծրագրից մեկին, ՀՅԴ-ն ծրագիր ունի՞ նման իրավիճակում. ի պատասխան մեր այս հարցի ՀՅԴ բյուրոյի ներկայացուցիչը նկատեց, որ «ազգը, ժողովուրդը ծրագիր ունի: Ղարաբաղի հարցը Ադրբեջանի համար այլ իմաստ ունի, մեզ համար այլ: Մեզ համար դա գոյության, անվտանգության հարց է: Ադրբեջանը հոգեբանորեն համոզվել է, որ Ղարաբաղը ադրբեջանական տարածք չէ»:

Մեր հաջորդ հարցը վերաբերում էր Ղարաբաղի հարցի շուրջ ՀՅԴ-ի ներսում առկա տարաձայնություններին: Մարգարյանը չժխտեց դրանց առկայությունը, միաժամանակ ավելացնելով, որ ցանկացած հարց կուսակցության ներսում քննարկման է արժանանում, որի ընթացքում բնական են տարբեր տեսակետները, դիրքորոշումները. «Ես զարմանում եմ. Ղարաբաղի հարցը նոր հանգրվան է մտել, իսկ մյուս կուսակցությունները ոչ մի քննություն չեն կազմակերպում»: Ըստ Մարգարյանի, կամ նրանք կրկնում են իրենց ղեկավարների դիրքորոշումները, կամ այդ հարցը նրանց համար կարեւոր չէ:

Պատասխանելով Ղարաբաղում տիրող իրավիճակին, Սամվել Բաբայանի դատավարությանն առնչվող հարցերին՝ ՄԱՍ-ի հյուրը նկատեց. «Այն իշխանությունը, որը չունի ժողովրդականություն եւ հենարան ժողովրդի մեջ, վախենում է կազմակերպված ուժից, որը հեստողում է հստակ քաղաքականություն», «արհեստական միջոցների է դիմում անտեղի եւ չպատճառաբանված վախ» սերմանելու համար եւ փորձում այլ միջոցներով հակակշռել այդ ուժը, ինչն էլ ավելի է մեծացնում իշխանության բացասական վարկանիշը: Ըստ այդմ՝ ՀՅԴ բյուրոյի ներկայացուցիչը նկատեց. «Ղարաբաղը այն տեղը չէ, որտեղ մենք փորձենք ներքին հարցերն առաջին պլան մղել եւ վտանգել հենց Ղարաբաղը»:

Արդարացվա՞ծ է համարում արդյոք Հ. Մարգարյանը բանակցությունների գաղտնիությունը. ի պատասխան մեր այս հարցի, Սամուէլի ազգային ակումբի հյուրը նկատեց. «Ղարաբաղի հարցը գործարանի վաճառքի տենդեր չէ, որ գաղտնի պահվի», համազգային հարց է, նրա համար «մեր ժողովուրդը մեծ գին է վճարել եւ լուծելիս պետք է անպայման նկատի ունենալ մեր ժողովրդի տրամադրությունը»:

ՆԱԻՐԱ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

ՍԱՄՈՒԷԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿՈՒՄԲ

«Ղարաբաղի հարցը գործարանի տենդերի վաճառք չէ, որ գաղտնի պահվի»

ՄԱՍ-ում ընդգծեց Հրանտ Մարգարյանը

ԿՈԼԵԳԻԱՅԻ ՆԻՍՏ

Դատախազությունը արձանագրում է դիտավորյալ սպանությունների նվազում

«99 թ. համեմատությամբ հանրապետությունում դիտավորյալ սպանությունների նվազում է նկատվում: 2000 թ. հանրապետությունում արձանագրվել է 91 դիտավորյալ սպանություն եւ սպանության փորձերի 36 դեպք (127)՝ 99 թ.-ի 156-ի դիմաց», հայտարարվեց հունիսի 8-ին ՀՀ գլխավոր դատախազությունում հրավիրված կոլեգիայի նիստում: Գլխավոր դատախազությունը մարզային դատախազների մասնակցությամբ ամփոփում էր 2000 թ. եւ 2001 թ. առաջին հինգ ամիսների գործունեության արդյունքները: Ըստ այդմ արձանագրվեց, որ դատախազության եւ ՆԳՆ մարմինների համագործակցված աշխատանքի շնորհիվ հանրապետությունում օպերատիվ վիճակը որոշ չափով կայունացել է, որը դրականորեն է անդրադարձել դիտավորյալ սպանությունների եւ սպանության փորձերի բացահայտման վրա, սակայն բացահայտումների տոկոսը զիջում է 99 թ. արդյունքներին:

Երկու հիմնական զեկուցողները՝ ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Ժ. Խառատյանը եւ ՀՀ զինվորական դատախազ Գ. Ջհանգիրյանը իրենց զեկույցներում ներկայացրին դիտավորյալ սպանությունների բնութագիրը: Նրանց ներկայացրած կենցաղային բնույթի զանազան սպանություններից առանձնանում է հատկապես մեկը, որը պրն Խառատյանը որակեց պատվիրված սպանություն: Պրն Խառատյանը հայտնեց, որ պատվիրատուն 10 հազար ԱՄՆ դոլար վարձավճար էր խոստացել իր զոհին սպանելու համար, որից 1000 դոլարը վճարել էր կանխավ: Մեկ այլ դեպքում մայրը, նախկինում դատապարտված, սպանել է իր յոթամյա դստերը: Նշեց, որ 2001 թ. առաջին հինգ ամիսներին բացահայտված դեպքերով դիտավորյալ սպանություն եւ սպանության փորձ կատարողներից 36-ը եղել են տղամարդ, 2-ը՝ կին: Նույն ժամանակամիջոցում դիտավորյալ սպանությունների եւ դրա փորձերի 45 դեպքերով զոհվել են 22 տղամարդ, 9 կին, մեկ անչափահաս եւ մեկ նորածին: Մարմնական վնասվածքներ են ստացել 9 տղամարդ եւ 4 կին: Դարձյալ նույն ժամանակամիջոցում բացահայտված գործերով դիտավորյալ սպանություն կամ սպանության փորձ կատարող անձը կամ տուժողը 7 դեպքերում եղել են ամուսիններ, մեկ դեպքում մայրը սպանել է որդուն:

ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Գ. Ջհանգիրյանը զինված ուժերում դիտավորյալ սպանությունների կանխման, բացահայտման եւ դատախազական հսկողության վիճակի ուսումնասիրության վերաբերյալ իր զեկույցում նշեց, որ սպանության դեպքերը նվազել են նաեւ բանակում: Անցնող տարում կատարված 95 մահվան դեպքերից, ըստ զինդատախազի, 10-ն է եղել դիտավորյալ սպանություն, այս տարվա 31 դեպքերից՝ 4-ը: «Մահվան յուրաքանչյուր դեպք իմ անձնական հսկողության ներքո է գտնվում», վստահեցրեց զինդատախազը:

Վերջինիս դիտարկումով՝ սպանությունները զորամասերից դուրս են տեղափոխվել, մայր զորամասերից բավական հեռու եւ ճանապարհների անանցանելիության կամ ճանապարհ չլինելու պատճառով օպերատիվ քննչական խումբը դժվարությամբ է դեպքի վայր հասնում: Բացի այդ, սպանության ականատեսները, հիմնականում զինվորներ, դժվարությամբ են ցուցմունքներ տալիս սպանությունների մասին, աշխատում են հնարավորինս ջնջել հետքերը: Գ. Ջհանգիրյանը նշեց, որ զինդատախազությունում մասնագետների, հատկապես քննիչ կրիմինալիստների պակաս կա, որի հետեւանքով բացահայտումների հարցում մեծ դժվարություններ են առաջանում:

ՀՀ գլխավոր դատախազության դատարաններում քրեական գործերով մեղադրանքի պաշտպանության վարչության պետ Ա. Աշրաֆյանը տարեկան հաշվետվության մեջ նշեց, որ դատարաններում դիտավորյալ սպանությունների եւ սպանության փորձերի 98 գործերից լրացուցիչ նախաքննության չեն վերադարձվել: Միաժամանակ, դատարաններում արդարացման ոչ մի դատավճիռ չի կայացվել: Սակայն 11 քրեական գործերով դատարանների կողմից արարքների վերաորակում է կատարվել, որից 2-ի հետ դատախազությունը համամիտ չէ, եւ այդ գործերով ներկայացված վճռաբեկ բողոքները բավարարվել են:

ՀՀ գլխավոր դատախազ Արամ Թամազյանի դիտողությունից հետո Ա. Աշրաֆյանը հարկ համարեց նշել, որ դատախազները շարունակում են մեղադրանքների սխալ որակումները, որոնք ստվեր են գցում դատախազության աշխատանքների վրա: Վարչության պետը նշեց, որ էական բարելավման կարիք ունի դիտավորյալ սպանությունների վերաբերյալ քրեական գործերի քննության որակը: Առանձին քննիչների մեջ բացակայում է նպատակամետ, հետեւողական աշխատանքը, քննիչները զլանում են մասնակցել դեպքի վայրի զննումներին, դիահերձումներին, հաճախ գործերի վարույթները վաղաժամ կասեցվում են, երբեմն անհարկի ձգձգում նախաքննությունը եւ այլն: Պրն Աշրաֆյանը դրական համարեց, որ 2001 թ. անչափահասների դատապարտվածության ոչ մի դեպք չի արձանագրվել, իսկ 14 քրեական գործերով դատապարտվել է 15 կին:

ՍԱՐՕ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Խ. Սոլանա. «Մեզ համար շատ կարեւոր է տարածաշրջանի երկրների հարաբերությունների զարգացումը»

Սկիզբը էջ 1

Խ. Սոլանայի հետ հանդիպումից հետո ՀՀ նախագահը մեկնեց Բրյուսելի քաղաքապետարան ու դրանով էլ, փաստորեն, եզրափակվեցին պաշտոնական պատվիրակության այցերը: Քաղաքապետարանում Ռ. Քոչարյանին ու նրա տիկնոջը Բ. Քոչարյանին դիմավորեց Բրյուսելի քաղաքապետ Ֆրեդի Թիլեմանսն ու ուղեկցեց Մաքսիմիլիանի սրահ:

Փոխադարձ ողջույններից հետո, ինչպես ընդունված է նվերներ փոխանակելուց եւ պատվո հյուրերի գրքում գրառում կատարելուց հետո տեր եւ տիկին Քոչարյանները դուրս եկան քաղաքապետարանի պատշգամբ, որը բացվում է անմիջապես Բրյուսելի ամենամեծ ու գեղեցիկ կենտրոնական հրապարակի վրա՝ ողջունելու հրապարակում խմբված մարդկանց, որոնց մեծ մասը բելգիահայ համայնքի ներկայացուցիչներ էին: Տուրիստներով, երաժիշտներով ու ծաղկավաճառներով լեցուն մարդաշատ հրապարակում երեկ ամբողջ օրը աչքի էր զարնում քաղաքապետարանի թանգարանի շենքի ճակատին ծածանվող հայկական եռագույնը:

Երեկ, օրվա երկրորդ կեսը հոգեւոր-մշակութային էր: Ուշ երեկոյան Բրյուսելի ամենամեծ ու հայտնի Սեն Միշել մայր տաճարում տեղի ունեցավ համերգ նվիրված քրիստոնեության 1700-ամյակին: Երեկոն ավարտվեց Բելգիայի մայրաքաղաքի ամենահեղինակավոր հյուրանոցներից մեկում՝ «Աստորիայում», Բելգիայի հայ համայնքի անունից տրված ճաշկերույթով, որին մասնակցեցին համայնքի մոտ 100 անդամներ:

Բելգիայի հայ համայնքը հիներից մեկն է Եվրոպայում, շուրջ 10 հազար մարդ, որոնք այստեղ են արդեն մի քանի դար, կան նաեւ 20-րդ դարում Թուրքիայից, Իրանից ու արեւելյան այլ երկրներից եկած հայեր: Համայնքն ունի մի քանի միություններ՝ Բելգիայի հայերի ասամբլեան, Բելգիայի հայկական կոմիտեն եւ վերջին տարիներին Թուրքիայից եկած հայերի ստեղծած Դեմոկրատական կուսակցությունը:

Բելգիայի Թագավորությունում ՀՀ դեսպանությունից տեղեկացվեց, որ Բրյուսելում գործում են մի քանի հայկական ակումբներ, հայ տներ, համայնքը քիչ կուսակցականացվածներից է: Շուրջ 10 տարի է, համայնքի միջոցներով կառուցված է նաեւ եկեղեցի: Բելգիահայերը, բացի ակնագործությունից ու ոսկերչությունից, որով հայտնի են աշխարհում, զբաղվում են նաեւ մանր ու միջին առեւտրով, ընդգրկված են հատկապես սպասարկման ոլորտում: Օրինակ, Բրյուսելի հենց կենտրոնական հրապարակի երկու ռեստորաններ, անմիջապես քաղաքապետարանի դիմաց, պատկանում են հայազգի Աղճյանին:

Այսօր ՀՀ նախագահի պատվիրակությունը կմեկնի հայկական եկեղեցի, որից հետո «Աբելագ» կառավարական օդանավակայան վերադառնալու Երեւան:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահաւաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Կառավարությունը փորձում է պաշտպանել տեղական արտադրողին

Նրա վրա ճնշում են գործադրում ներմուծողները

Եթե 2000 թ. ծխախոտի ներկրման խոշորագույն ընկերությունը՝ «Պարես Արմենիան», սահմանին վճարել է 3 մլրդ դրամից ավելի գումար, նույն այդ ժամանակահատվածում տեղական արտադրող «Գրանդ տոբակոն» պետբյուջե է մուտքագրել 6,5 մլրդ դրամ՝ երկուսն էլ հաստատագրված վճարների ուղղությամբ: Ընդ որում, այս ցուցանիշները գրանցվել են դեռ այն ժամանակ, երբ ներմուծող եւ տեղում արտադրող ընկերությունների համար հաստատագրված վճարների ամենաբարձր դրույքաչափերն էին սահմանված՝ համապատասխանաբար 1 արկղ ներկրվող ծխախոտի համար 150 դոլար, արտադրվող նույն չափաքանակի համար՝ 100 դոլար:

Երբ անցած տարվա ապրիլի 1-ին կառավարությունը «Հաստատագրված վճարների մասին» օրենքում փոփոխություն առաջարկեց՝ դրույքաչափերն իջեցնել ներկրողի համար 100 դոլարի, տեղում արտադրողի համար՝ 80, հիմնավորվում էր, թե այդ համամասնությունն ամենաօպտիմալն է երկու կարգի ընկերությունների նորմալ գործունեության համար: Սակայն կառավարությունը հերթական անգամ սխալվել էր:

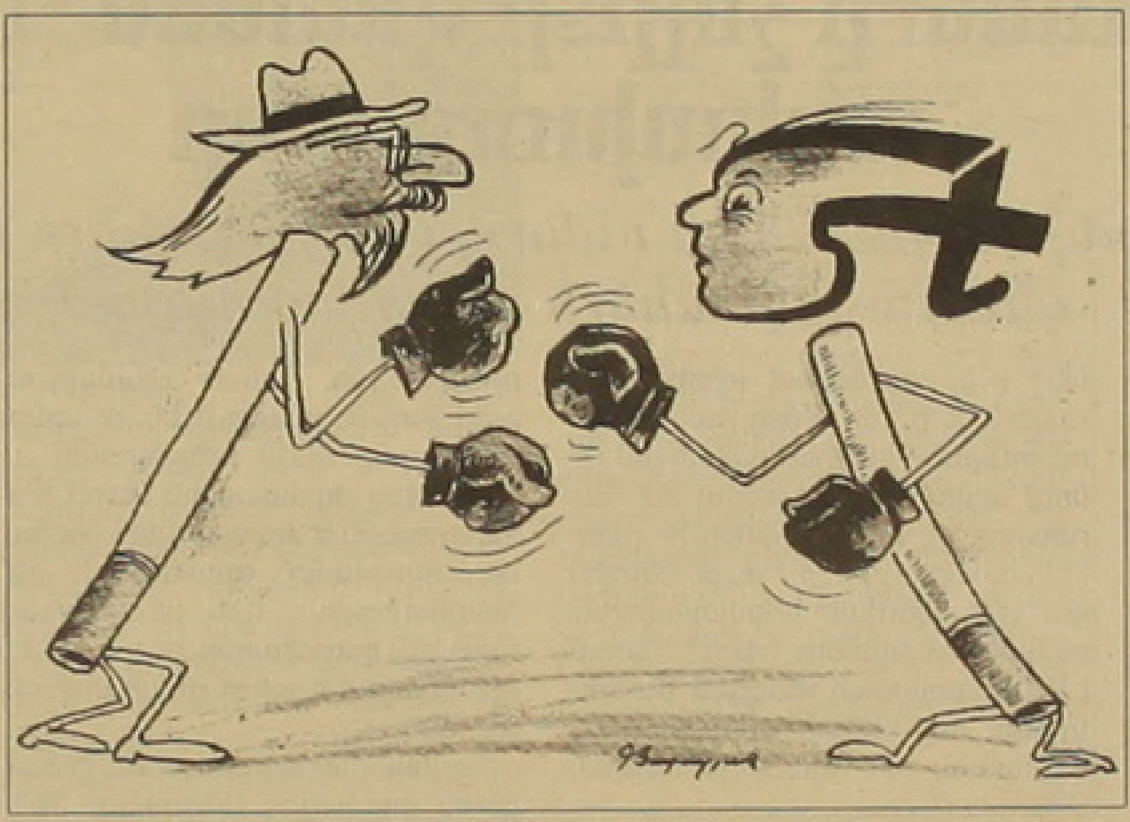

Գրեթե հավասարեցնելով դրույքաչափերը (տարբերությունը՝ միայն 20 դոլար), նա հնարավորություն տվեց սպառողին ավելի շատ գնելու արտասահմանյան ծագման ծխախոտ, որի հետեւանքով կրճատվեցին տեղական արտադրության ծավալները, եւ շուկայում փաստորեն մեր ծխախոտներն անմրցունակ դարձան ներմուծվողների կողքին:

Հերթական անգամ կառավարությունը վստահեցնում է, թե առաջարկվող փոփոխությունը (տեղական արտադրողի համար ֆիլտրով ծխախոտի մեկ արկղի դիմաց գանձել 80 դոլար, ոչ ֆիլտրովի դիմաց մեծացնել դրույքաչափը 13 դոլարով եւ դարձնել 55 դոլար, ներմուծվող ծխախոտի համար ֆիլտրով ծխախոտի մեկ արկղի դիմաց սահմանել 120 դոլար եւ ոչ ֆիլտրով ծխախոտի՝ 60) կօգնի տեղական արտադրության ծավալների մեծացմանը: Տարբերությունն այն է, որ եթե նախկինում փոփոխությունն ի շահ ներմուծողների էր, այս դեպքում հակառակ գործընթացն է:

Պետեկամուտների նախարար Անդրանիկ Մանուկյանի ներկայացրած տվյալներով՝ այս տարվա հինգ ամիսների կտրվածքով «Գրանդ տոբակոն» ընդամենը 1 մլրդ 593 մլն դրամ է մուտքագրել բյուջե, այսինքն՝ տարվա վերջում ընդհանուր ցուցանիշը նախորդ տարվա համեմատությամբ նվազ կլինի ամենաքիչը 2 մլրդ դրամով: Սակայն եթե նախաձեռնությունը կյանքի կոչի այս ձեռնարկումը, կառավարությանը ներկայացրած տեղեկանքով պատրաստվում է նախատեսվածից բացի բյուջե մուտքագրել 2 մլրդ դրամ:

Ինչ խոսք, փոփոխությունը բոլորովին էլ ներմուծողների շահերին չի համընկնում, եւ վերջիններս փորձում են ամեն կերպ կանխել դրույքաչափերի այս փոփոխությունը: Նրանք փոխզիջումային տարբերակով առաջարկում են ոչ թե ներմուծվող ծխախոտի դրույքաչափը փոփոխել, այլ արտադրվողի համար 80 դոլարից իջեցնել մինչեւ 70-ի, այսինքն՝ տարբերությունը կկազմի 30 դոլար: Ըստ պետեկամուտների նախարարի՝ տեղում արտադրող ընկերությունները, սակայն, այդ դեպքում առաջարկում են դրույքաչափն իջեցնել մինչեւ 60 դոլարի, այսինքն՝ ամեն դեպքում պահպանել 40 դոլարի տարբերությունը:

Ներկրող խոշորագույն ընկերությունները՝ «Պարես Արմենիան», «Արս Օրիլը» եւ մյուսները պատրաստվում են իրենց առաջարկի ընդունման դեպքում բյուջե փոխանցել հավելյալ 1,5 մլրդ դրամ: Սակայն հետաքրքրական է, թե ինչպե՞ս են ներմուծողներն ապահովելու այս գումարը, եթե այդ չեն արել մինչեւ հիմա՝ լինելով առավել բարենպաստ վիճակում: Ներկրողները զգուշացնում են, թե դրույքաչափերի՝ կառավարության առաջարկած այս փոփոխությունը բերելու է ներմուծվող ծխախոտի ծավալների նվազում եւ միանշանակ խթանելու է մաքսանենգությունը: Մինչդեռ տեղական արտադրողները բերում են հակառակ փաստարկը, որ եթե իրենց արտադրանքի ծավալները մեծացվեն եւ իրենք գրավեն ներքին շուկայի մեծ մասը, ապա իրենց կհաջողվի մաքսանենգ ծխախոտներին դուրս մղել շուկայից:

Բացի այդ, ներմուծողները պնդում են, թե ծխախոտի գները շուկայում աճելու են: ԱԺ ֆինանսաբյուջետային, տնտեսական հարցերով մշտական հանձնաժողովի ուրբաթ օրվա նիստում գործարար աշխարհից (հատկապես ծխախոտի ներկրողներից) խորհրդարան եկած պատգամավորների այս պնդումը պետեկամուտների նախարարը չժխտեց: Մինչեւ սպառողին հասնելը ծխախոտը կթանկանա ամենաքիչը 30 դրամով, ինչը, ինչպես պատգամավոր Գուրգեն Արսենյանն էր պնդում, անուղղակիորեն սպառողին դրդելու է տեղական արտադրության ծխախոտը նախընտրելուն, որն իր որակական հատկանիշներով զիջում է ներկրվող որոշ համարժեք ծխախոտներին:

Ինչպես հայտնի է, «Գրանդ տոբակոն» հաստատագրված վճարների ներկայիս համամասնություններից դժգոհ է եւ անկարող այդ պայմաններում աշխատելու, մեկուկես ամիս է՝ չի աշխատում, որը ռեալ վտանգ է «Գրանդ տոբակո» եւ «Մասիս տոբակո» ձեռնարկություններում աշխատող մոտ 2000 աշխատողների, նաեւ այն 14 հազար տնտեսությունների համար, որոնք հումք են աճեցնում այդ ձեռնարկություններին մատակարարելու: Եթե ներմուծողները նման խնդիրներ չունեն, ապա կառավարությունն աշխատատեղեր ապահովելու մշտական խնդիր ունի, եւ հարցը դիտարկելիս պետք է հաշվի առնի հարցի այս կողմը: Իսկ խորհրդարանը, որը անցած տարվա ապրիլի սկզբին ընդունած օրենքով նպաստեց այս պրոբլեմի առաջացմանը, առավելապես պարտավոր է ելնել ներքին շուկայի ապահովման եւ տեղական արտադրության պաշտպանության սկզբունքներից եւ այնպիսի մեխանիզմներ մշակել, որ տեղական արտադրողների համար գործունեություն ծավալելու նպաստավոր դաշտ ստեղծի, մյուս կողմից ներկրող ընկերություններին չխրտնեցնի մեր շուկայից:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Ջրի հաշվիչներն անհրաժեշտ են, բայց ոչ բաժանորդի հաշվին

Մատակարարված ջրի դիմաց վարձավճարների հավաքման հարցը շարունակում է մնալ համակարգի աքիլլեսյան գարշապարը: Վճարման մակարդակը խիստ ցածր է, մատակարարող ձեռնարկությունները գտնվում են ծանրագույն վիճակում, խողովակաշարերը մաշված են, ջրի կորուստները՝ հսկայական եւ այլն: Այս խնդիրները փոխկապակցված են եւ առաջին հայացքից դժվար է որոշել, թե ինչպես կարելի է դուրս գալ ստեղծված իրավիճակից: Մինչդեռ խնդիրն այնքան էլ խճճված չէ եւ նման իրավիճակից դուրս գալու փորձ արդեն ունենք:

Տարիներ առաջ համանման կացություն էր էլեկտրամատակարարման ոլորտում: Այն ժամանակ որոշվեց սկսել մատակարարված էլեկտրաէներգիայի հաշվառումից: Զանգվածաբար էլեկտրահաշվիչները դուրս բերվեցին բնակարաններից: Պատկերը հստակ արձանագրվեց, յուրաքանչյուր բաժանորդ սկսեց վճարել ըստ իր ստացած էլեկտրաէներգիայի: Հետեւաբար, ջրամատակարարման խնդիրների կարգավորման հիմքում նույնպես պետք է դրվի ջրի հաշվառման, ավելի կոնկրետ՝ ջրաչափերի տեղադրման հարցը: Գոյություն ունի նաեւ կառավարության համապատասխան որոշում՝ ընդունված 1999 թ. մարտի 13-ին: Սակայն այդ որոշումը, ինչպես եւ սպասվում էր, մնաց թղթի վրա: Պատճառն այն էր, որ ջրի հաշվիչների ձեռքբերումն ու տեղադրումը ըստ որոշման պետք է կատարվեր բաժանորդների հաշվին:

Նման մոտեցումն անհեթեթ է այն պատճառով, որ նախ եւ առաջ ջրամատակարար կազմակերպությունն է անհրաժեշտ հաշվառել իր մատակարարած ապրանքի՝ տվյալ դեպքում ջրի սպառման ցուցանիշները եւ դրա դիմաց ստանալ համապատասխան վարձավճարները: Հաջորդ պատճառն այն է, որ բաժանորդների գերակշիռ մասի սոցիալական վիճակը հնարավորություն չի տալիս վճարել հաշվիչների տեղադրման համար, իսկ առանց դրանց նրանք գերադասում են ընդհանրապես չվճարել: Ճիշտ է, պետք է նշել նաեւ, որ չվճարողների հիմնական մասը ջուրը շռայլող եւ սոցիալապես ապահով խավն է:

Կառավարության վերոնշյալ որոշման արդարացի եւ իրատեսական լինելու մասին կարծիք հայտնելու խնդրանքով դիմեցինք ՀՀ ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի պետ Գագիկ Մարտիրոսյանին: Վերջինիս կարծիքով, միանշանակ չի կարելի ասել, թե որ տարբերակն է ճիշտ՝ հաշվիչները բնակչությա՞ն, թե՞ պետության հաշվին տեղադրելը, քանի որ երկուսի ֆինանսական հնարավորությունները գրեթե նույնն են: Գագիկ Մարտիրոսյանը գտնում է, որ ցանկացած դեպքում հաշվիչը պետք է տեղադրվի: Դրանից կշահի ե՛ւ պետությունը, ե՛ւ քաղաքացին: Սակայն Ջրային տնտեսության կոմիտեի պետը գտնում է, որ հիմնական խնդիրը բնակչի գումար չունենալն է եւ առաջարկում է մեկ այլ՝ այլընտրանքային տարբերակ, որն այս տարի առաջարկվելու է գյուղացիներին՝ ոռոգման ջրի մատակարարման դեպքում:

Այն է՝ բաժանորդին տրամադրել մատչելի վարկ, որի տոկոսները բանկին կվճարի ջրամատակարար ընկերությունը: Այս դեպքում, ըստ Գագիկ Մարտիրոսյանի, կշահեն բոլորը՝ ջրամատակարարը, բանկը, բաժանորդը: Անշուշտ, այս առաջարկն ավելի լավն է, քան այն, ինչ նախատեսված է կառավարության որոշմամբ: Վերջինիս լրամշակման անհրաժեշտությունը Գագիկ Մարտիրոսյանը եւս ընդունում է, եւ դատելով նրա խոսքի տրամաբանությունից, դա կարվի իր ներկայացրած առաջարկի տեսքով: Սակայն հիմնական հարցը դարձյալ չի լուծվում: Հաշվիչի տեղադրումը մնում է բաժանորդի վրա, ինչը բացի անտրամաբանական լինելուց, դարձյալ որոշումը չիրագործելու վտանգի առաջ է կանգնեցնում: Իսկ որ հաշվիչների տեղադրումը օր առաջ անհրաժեշտ է, խոստովանում է նաեւ Ջրային տնտեսության կոմիտեի պետը: Ուրեմն ի՞նչ է մնում անել: Կարծում ենք, որ կա եւս մեկ տարբերակ, որն ավելի իրատեսական է եւ շահավետ բոլոր կողմերի համար, եւ որը կարելի է կիրառել առայժմ գոնե Երեւանում:

Մայրաքաղաքում բաժանորդների թիվը 250 հազ. է: Ջրաչափերի գինը տատանվում է 20 դոլարի սահմաններում: Այսինքն՝ դրանց տեղադրման ընդհանուր արժեքը կկազմի 5 մլն դոլար: Այդ թիվը, նկատի ունենալով, որ որոշ բազմաբնակարանային շենքերում անհրաժեշտ է տեղադրել 2 հաշվիչ, կարող է փոքր-ինչ մեծ լինել: Այդուհանդերձ, դժվար չէ մի քանի տասնյակ միլիոն դոլարի վարկային ծրագրերից, որոնք տրամադրվում են ջրամատակարարման համակարգի բարելավման համար, 5 կամ 6 մլն դոլարը հատկացնել մայրաքաղաքի բնակիչների բնակարաններում հաշվիչների տեղադրմանը: Այսինքն՝ վարկը բաժանորդին տալու փոխարեն, տրվի պետությանը: Վերջինս այդ գումարով կտեղադրի հաշվիչներ եւ ջրի սակագնի մեջ կմտցնի վարկի եւ նրա տոկոսների մարման արժեքը: Ինչպես բազմատարիֆային էլեկտրական հաշվիչների եւ գազահաշվիչների տեղադրման դեպքում, կարելի է գանձել նաեւ ջրի հաշվիչի տեղադրման կանխավճարը՝ հետագայում բաժանորդին մատակարարած ջրով մարելու պայմանով: Այս տարբերակը թերեւս միակ իրատեսականն է եւ ապացուցել է իր կենսունակությունը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԾԱՂԿԱՁՈՐ

Լոռու մարզի զարգացման ծրագրին նվիրված կոնֆերանս

Ծաղկաձորի գրողների տանը հունիսի 6-ին տեղի ունեցավ կոնֆերանս՝ նվիրված Լոռու մարզի զարգացման ծրագրին:

Կոնֆերանսին մասնակցում էին ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը, Ազգային ժողովի նախագահ Արմեն Խաչատրյանը, ԱԺ պատգամավորներ, հանձնաժողովների ղեկավարներ, ՆԳ նախարար Հայկ Հարությունյանը, ֆինանսների նախարար Վարդան Խաչատրյանը, հանրապետության մարզպետները, Լոռու մարզի հետ համագործակցող երկրների դեսպանները, միջազգային կազմակերպությունների եւ տարբեր ծրագրերի գործակալությունների ղեկավարներ:

Կոնֆերանսին բացման խոսք ասաց Լոռու մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը: Ապա ՀՀ վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը ողջունելով հանրապետությունում նման ներկայացուցչական առաջին կոնֆերանսի մասնակիցներին, ասաց, որ Լոռու մարզի խնդիրներն առկա են նաեւ մյուս տարածաշրջաններում, եւ TACIS-ի հետ համատեղ մշակված ու իրականացվող այս ծրագիրը կարող է հիմք հանդիսանալ հանրապետության այլ մարզերում նմանատիպ ծրագրեր մշակելու համար:

Հ. Քոչինյանը ներկայացրեց անցած 14 ամիսներին մարզի զարգացման ծրագրի ուղղությամբ կատարված աշխատանքների արդյունքները:

Մասնավորապես համակարգչային ցանցեր են ստեղծվել նաեւ մարզի 5 խոշոր քաղաքներում եւ 5 մեծ գյուղական համայնքներում: Այդ համակարգը կընդլայնվի, որը կնպաստի բյուրոկրատական թղթաբանության նվազեցմանը: Իսկ մեկ ամիս հետո, երեք տարի ժամկետով, մարզպետարանում կսկսի գործել ինտերնետային անվճար համակարգը:

Ծրագիրը գործնական եւ աշխատող դարձնելու ուղղությամբ մարզի զարգացման զգալի առաջընթաց կա: Մշակված 117 ծրագրերից այսօր 51-ն ունեն կոնկրետ նախագծեր, փաստաթղթային տեսք են ստացել, եւ դրանց մի մասն արդեն իրագործվում է:

Ծրագրի իրականացման մասին հետաքրքիր մանրամասներ ներկայացրին Բելգիայից ժամանած «GOm Vlaamas Brabant» մարզային զարգացման ծրագրի ղեկավար Քրիստիան Բոմը, TACIS-ի մարզային զարգացման ծրագրի խմբի ղեկավար Սթիվեն Նյուտոնը:

Ծրագրի արտասահմանյան եւ տեղական փորձագետները խոսեցին տարբեր ուղղություններով կատարված աշխատանքների մասին:

Լոռու մարզի հետ ներկա եւ ապագայում նախատեսված համագործակցության մասին խոսեցին Համաշխարհային բանկի հայաստանյան ներկայացուցիչ Օուեյս Սառադարը, «Եվրասիա» հիմնադրամի հայաստանյան ներկայացուցիչ Արտաշես Ղազախեցյանը, Սոցիալական բարեփոխումների ծրագրի ներկայացուցիչ Բրայան Քրնեյը, Եվրոպական զարգացման բանկի ներկայացուցիչ Ալեքսանդր Վիքթեն եւ ուրիշներ:

Իրենց երկրների եւ Հայաստանի, մասնավորապես՝ Լոռու մարզի հետ համագործակցության մասին խոսեցին ԱՄՆ-ի դեսպան Մայքլ Լեմոնը, Իտալիայի դեսպան Պաոլո Տրաբալցան, Իրանի դեսպան Մոհամադ Քոլեյնին, Մեծ Բրիտանիայի դեսպան Թիմոթի Ջոնսը, Ուկրաինայի դեսպանատան առեւտրական ներկայացուցիչ Օլեքսանդր Կիրիչենկոն եւ ուրիշներ:

Կոնֆերանսի վերջում տեղի ունեցավ մամլո ասուլիս Հ. Քոչինյանի, Քրիստիան Բոմի եւ Սթիվեն Նյուտոնի հետ:

Հունիսի 7-ին տեղի ունեցավ կոնֆերանսի երկրորդ մասը, որի ժամանակ աշխատանքային խմբերը քննարկեցին ծրագրի մոդելն այլ մարզերում կիրառելու հնարավորությունները:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ

ԲՐՅՈՒՍԵԼ

ԼՂ բանակցային գործընթացը ձգձգվում է, բայց ոչ Հայաստանի մեղքով

Ռ. Քոչարյանի մեկնաբանությունները Բելգիայի խորհրդարանականներին

Բելգիայի դաշնային խորհրդարանի ներկայացուցիչների հետ հանդիպումը կարելի է որակել այսպես. առաջին անգամ ՀՀ նախագահը բարձրաձայն, բավականին լայն ու ներկայանալի լսարանի առջեւ որոշ առումով բաց արեց ԼՂ բանակցությունների, Թուրքիա-Հայաստան հարաբերությունների շուրջ մինչ այդ առավել զուսպ մեկնաբանություններ փակագծերը: ՀՀ նախագահի ավելի բաց ու կոշտ գրույթին նպաստեց նաեւ խորհրդարանականների ակնհայտ հետաքրքրությունը վերոհիշյալ հարցերի վերաբերյալ: Մասնավորապես ԼՂ բանակցային գործընթացի մասին հարցին ի պատասխան պրն Քոչարյանը նշեց, որ վերջին երկու տարում Ադրբեջանի նախագահի հետ հանդիպել է շուրջ 15 անգամ: Նաեւ ակտիվ շրջան սկսվեց Ֆրանսիայի նախագահ Շիրակի միջնորդությունից հետո, որից հետո թվում էր, հասկապես Մինսկի խմբի համանախագահներին, թե հարցի կարգավորմանը կհանգենք այս տարի: Ֆլորիդայի հանդիպումը պրն Քոչարյանը գնահատեց ակտիվ, երբ «բոլորին թվում էր, թե մոտակա ժամանակներում կարելի էր հաջողության հասնել»: «Հիմա մի քիչ ձգձգվում է նկատվում», ասաց ՀՀ նախագահը, միաժամանակ նշելով, թե դա Հայաստանի մեղքով չէ: Ըստ Ռ. Քոչարյանի, հայկական կողմը պատրաստ է ընդունված փարիզյան սկզբունքների վրա հենց վաղվանից շարունակել բանակցությունները:

Ռ. Քոչարյանը ստիպված էր նաեւ որոշ բացատրություններ, տեղեկություններ տալ, մեջբերումներ անել պատմությունից՝ ավելի պարզ պատկերացում տալու համար Բելգիայի խորհրդարանականներին Ղարաբաղի հարցի մասին: Հասկանալի է նախագահի մեկնաբանությունը վիճելի տարածքների մասին. «Այո, կան տարածքներ, որոնք ադրբեջանական էին եւ այսօր գտնվում են հայկական ուժերի վերահսկողության տակ: Այդ տարածքներից ադրբեջանցիներն այսօր տեղահանված են եւ գտնվում են փախստականների ճամբարներում: Նրանց վերադարձի հարցը նույնիսկ բանակցությունների ժամանակ քննարկման առարկա չէ, նրանք վերադառնալու իրավունք ունեն եւ վերադառնալու են, երբ հարցը կարգավորվի»:

Ինչ վերաբերում է հայ փախստականներին, ապա նրանք վերադառնալու որեւէ հնարավորություն չունեն, որովհետեւ մոտ 350 հազար հայեր ապրում էին Բաքվում, Գյանջայում, Սումգայիթում եւ վերադառնալու որեւէ հույս արդեն չունեն: Ռ. Քոչարյանը թվարկեց այն սկզբունքները, որոնց շրջանակներում յուրաքանչյուր լուծում ընդունելի կլինի Հայաստանի եւ ԼՂ-ի համար. հակամարտության կողմերի իրավահավասարություն, Ղարաբաղի անկլավային վիճակի գոյության անհնարինություն, անվտանգության հարցերի լուծում:

Անդրադարձ եղավ նաեւ Թուրքիային, եւ ՀՀ նախագահը հստակ ասաց. «Թուրքիան իբրեւ պետություն Ղարաբաղի հարցի կարգավորման գործում անելիք չունի»:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ
Բրյուսել

«Ժնեւյան հանդիպումը չեղյալ է հայտարարվել այն պատճառով, որ Մինսկի խմբի համանախագահները տարածաշրջան կատարած այցից հետո խիստ մտահոգված են խնդրի լուծումն ընդունելու հասարակության անպատրաստությունից: Դեռ անհրաժեշտ է լրամշակել ծրագիրը», ԼՂ հարցի կարգավորման շրջանակներում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների Շվեյցարիայի մայրաքաղաքում նախատեսվող հանդիպման չկայանալն այսպես պարզաբանեց ՀՀ ԱԳՆ մամլո խոսնակը:

Որտեղի՞ց անպատրաստությունը զգալով խնդրի կարգավորման վերաբերյալ լավատեսական հայտարարություններն ու ակնկալիքները, թե ժնեւյան պատասխանները թե մեր պաշտոնական շրջանակներում, թե քաղաքական ուժերի եւ թե փորձագետների կողմից միանշանակորեն հանգում են բազմիցս հիշատակված երեք ընդհանրական սկզբունքներին.

ա) ԼՂ կարգավիճակի հստակեցում, բ) անվտանգության ապահովում, գ) Հայաստանի հետ Ղարաբաղի ցամաքային կայուն կապի առկայություն:

Կարգավիճակի հստակեցումը Հայաստանի քաղաքական դաշտի տեսակետներում հիմնականում համարժեք է ԼՂ անկախության ամրագրմանը: «Ղարաբաղի ժողովուրդը փաստորեն ծնել է բերել ազատություն, լուծում է իր ինքնիշխան պետության խնդիրը: Ինչ-որ կարգավիճակի հարցով քաղաքական սպեկուլյացիա կա, մեր ունեցած տեղեկատվության շրջանակներում այս հարցը բանակցությունների օրակարգում չէ», հավաստեց Ռ. Միրզախանյանը:

Առհասարակ, վերոհիշյալ երեք սկզբունքներն էլ, ըստ քաղաքագետ **Սուրեն Զոլյանի**, պաշտպանում են թե ՀՀ-ի, թե ԼՂՀ-ի իշխանությունները: Ադրբեջանն էլ այսօր հասկանում է, որ պետք գնա համաձայնության, զիջումների, կարծում է քաղաքագետը: «Դեռեւս փարիզյան հանդիպումից հետո Ադրբեջանում սկսեցին հնչել պատերազմական գործողությունները վերսկսելու հայտարարություններ: Հետո եղան սթափ ձայներ, թե որքանո՞վ է Ադրբեջանը պատրաստ նավար կարգավիճակը: «Ադրբեջանի վարչաքաղաքական բաժանման Բաքվում տպագրվող քարտեզներում հնարավոր չէ գտնել ոչ միայն ԼՂ-ի Ինքնավար Մարզը, այլեւ նույնիսկ Մարտունու, Մարտակերտի, Հադրութի, Ասկերանի, Շահումյանի շրջանները: Ասել է թե Ադրբեջանի համար ԼՂ-ն դե յուրե գոյություն չունի արդեն 10 տարի: Իսկ եթե այդպես է, ինչո՞ւ վերականգնանացնել Ղարաբաղը»: Փորձագետի համոզմամբ, խնդրի իրավական կողմը Ադրբեջանի համար եղել է եւ կլինի փաստական կողմից առավել կարեւոր:

Բացի այդ, Ա. Գրիգորյանը նշում է, թե Ալիեւի կողմից ցանկացած փոխզիջում այսօր ոչ միայն կասա-

ՏԵՍԱԿԵՏՆԵՐ

Փոխզիջումները չպիտի վնասեն Ղարաբաղի անկախությանը

Հայաստանի քաղաքական ուժերը, փորձագետները մեկնում են զնահատականների վճռականությամբ

ւում նոր փաստաթուղթ կդրվի սեղանին: Հակամարտության լուծման ո՞ր ընկալումն է մեզ մոտ բնորոշվում որպես պատրաստ, փոխզիջումների մասին խոսելիս ի՞նչ ներքին շեմ է նախանշվում:

Շեմեր նախանշելիս, ըստ ՀՅԴԿ ասենապետ **Ռուբեն Միրզախանյանի**, պետք է ելնենք այն հանգամանքից, թե ինչից ի վերջո սկսվեց այս ամենը: Ինչո՞ւ առաջացավ ղարաբաղյան խնդիրը: ԼՂ բնակչությունը պահանջեց սուվերենիտետի փոփոխություն, որ ծեւական չէր, այլ գոյության իրատես ապահով ու անվտանգ պայմանների հնարավորություն ստանալու միջոց, քանզի նրա հետագա գոյությունն Ադրբեջանի կազմում վտանգված էր: «Կարծում եմ՝ այսօրվա քաղաքական պայմանավորվածություններն այս խնդրում պետք է ելնեն այս հանգամանքից»:

Այնպես որ, վերոհիշյալ հարցերի ները: Ի՞նչ պատճառով պետք այդ իրավունքների մի մասը տանք ուրիշ պետության: Այսպիսի բաներ չեն լինում սովորաբար: Կարծում եմ՝ Ղարաբաղը պետք պահպանի իր լիարժեք անկախությունը: Իսկ թե ինչպես դա կձեւակերպվի իրավաբանորեն, բանակցությունների հարց է», նշում է ԱԺՄ նախագահ **Վազգեն Մանուկյանը**, որը Շուշիի ազատագրման ժամանակ ՀՀ պաշտպանության նախարարն էր:

Եվ խորհրդարանական, եւ ոչ խորհրդարանական ուժերը բազմիցս հանդես են եկել նաեւ ՀՀ տարածքի որեւէ հատվածի՝ ոչ հայաստանյան վերահսկողությունը բացառող հայտարարություններով: «Ոչ մի ձեւով սակարկության առարկա չի կարող հանդիսանալ ՀՀ տարածքի որեւէ մաս: Որեւէ կարգի փոխանակումը, նման որեւէ մոտեցումն անընդունելի են: Ու չնայած այս խնդրի շուրջ պատերազմի: Նման տրամադրությունները նշանակում են, որ այսօր Ադրբեջանը նույն երկընտրանքի առաջ է, ինչ ժամանակին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն էր առաջարկում մեր հասարակությանը՝ պատերազմ, թե՞ խաղաղություն: Եթե նրանք պատրաստ չեն պատերազմի, եւ դա արդեն գիտակցվում է՝ պետք գնան փոխզիջումների»:

Կովկասյան տարածաշրջանի հարցերով փորձագետ **Ալեքսանդր Գրիգորյանն**, ընդհակառակը, չի տեսնում պատճառներ, որոնք կդրդեին ադրբեջանական կողմին զիջումների դիմել ղարաբաղյան խնդրում: «Ինչո՞ւ համար ադրբեջանցիները գնան զիջումների: Չէ՞ որ մինչ օրս Ղարաբաղը ճանաչված չէ աշխարհի որեւէ պետության, այդ թվում Հայաստանի կողմից»: Ա. Գրիգորյանը հիշեցնում է, թե ԼՂ-ն այսօր դե յուրե չունի դեռեւս 1988-ին առկա ինքնի նրա նախագահության հիմքերը, այլեւ կսպալի երկրի իշխանությունը որդուն՝ Իլհամ Ալիեւին ժառանգաբար փոխանցելու ծրագիրը: «Փոխզիջումների գնալու իբր թե պատրաստակամության շուրջ Ալիեւի բոլոր հայտարարությունները ոչ այլ ինչ են, եթե ոչ «կոնստրուկտիվ դիվանագիտական» խաղ: Այնպես որ, ստատուս քվոն Ադրբեջանին ձեռք է տալիս»: Ըստ Ա. Գրիգորյանի, ստատուս քվոն նպատակահարմար է նաեւ հակամարտության հայկական կողմերին, քանի որ ԼՂ-ն էլ իր հերթին ավելի քան 10 տարի դե ֆակտո դուրս է Ադրբեջանի կազմից:

Այս առթիվ, ի դեպ, Ղարաբաղում կռված տղաներն ասում են. «Մեր հողերը չենք պատրաստվում վերադարձնել, առավել եւս փոխանակել մեր իսկ հողերի հետ»:

ՍԻՍԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Արժանի հարգանք Ցեղասպանությունից վերապրած վանեցուն

Սուրեն եւ Արմենուհի Աբրահամյանները քաղաքապետ Դոնալդ Ֆրակասիի հետ:

Սաութֆիլդի (Միչիգան) քաղաքային խորհրդի նստավայրում, մայիսի 14-ին, հիշատակելի եւ զգացմունքային մի երեկոյի ընթացքում, տեղի քաղաքային խորհրդի անդամներն ու անձամբ քաղաքապետ Դոնալդ Ֆրակասին պատվել են Ցեղասպանությունից վերապրածներ Սուրեն եւ Արմենուհի Աբրահամյաններին եւ ի դեմս նրանց՝ 1915-23 թթ. զոհված մեկուկես միլիոն հայերին: Այդ առթիվ հրապարակված հռչակագիրը քաղաքացիներին կոչ է եղել. «Խորհելու այս սարսափելի իրադարձությունների մասին, սովորելու եւ հիշատակելու միջոցով հաղթահարել անտարբերությունն ու անհանդուրժողականությունը»:

Սուրեն Աբրահամյանն ութ տարեկանում ականատես է եղել Վանի հերոսական պաշտպանությանը եւ հետագայում ամենայն բծախնդրությամբ ներկայացրել այդ բոլորը անգլերեն գրած ինքնակենսագրական հատորում, որը կրում է «Վանից Դետրոյթ: Վերապրելով Հայկական ցեղասպանությունը» խորագիրը:

Երեկոյի վերջում Սուրեն Աբրահամյանը շնորհակալություն է հայտնել քաղաքապետարանին՝ պատվելու եւ հռչակագրի առիթով եւ նշել, որ ինքն այդ պատիվը վերագրում է եղեռնի բոլոր անմեղ զոհերին, որոնցից 35-ը եղել են իր գերդաստանից եւ որոնց անուններն այժմ գրված են Իրաքի եւ Սիրիայի անապատներում: Նրա հուզիչ ելույթը արցունքներ է առաջացրել ներկաների աչքերում, որոնք հոտնկայս եւ երկարատեւ ծափահարություններով են ողջունել նրան: Վերջում իր գրքի մակագրված օրինակները հեղինակը նվիրել է քաղաքապետին եւ քաղաքային խորհրդի անդամներին, նշելով, որ գիրքը հայերեն թարգմանությամբ մինչեւ տարեվերջ լույս կտեսնի Հայաստանում:

Երեկոն ուղիղ եթեր է հեռարձակվել տեղական հեռուստակայանով:

Հ. Օ.

Հոլոքոստի հիշատակության երկրորդ միջոցառումը՝ ավելի ընդգրկուն

Դասեր քաղելով այս տարվա միջոցառումից, Մեծ Բրիտանիայի արդի պատմության ինստիտուտը որոշել է 2002 թվի հունվարի 26-27-ը երկրում անցկացնել Հոլոքոստի հիշատակության օրվա միջազգային երկրորդ միջոցառումը՝ այս անգամ նվիրված 20-րդ դարի չորս հիմնական ցեղասպանություններին, որոնք տեղի են ունեցել օսմանյան Թուրքիայում, Բալկաններում, Ռուանդայում եւ նացիստական Գերմանիայում: Քննարկվելու են, ինչպես տեղեկացնում է ինտերնետային լրատու ցանցը, պատմական, տնտեսական, քաղաքական, իրավական, սոցիալական եւ հոգեբանական հարցեր: Կոնֆերանսը, որն իր տեսակի մեջ մեծագույնն ու ամենաընդգրկունն է, խոստանում է լինել բաց բոլոր գիտնականների, մասնագետների, վերապրողների, նրանց հետնորդների եւ անգամ կազմակերպիչների առաջ:

Պատվո վկայական Աթաթուրքի փրկարար Քերեսթեջիյանին

«Հյուրիեթ» թուրքական թերթի համակարգչային ցանցի տեղեկություններով «Ռոտարի ակումբի 2420-րդ շրջանային կառավարությունը» հետմահու պատվո վկայական է արժանացրել հայկական ծագումով թուրք քաղաքացի Պերճ Քերեսթեջիյան-Թյուրքերին, որը 1919 թ. փրկել է Աթաթուրքի կյանքը: Օսմանլի բանկի այդ ժամանակվա գլխավոր տնօրեն Պերճ Թյուրքերն իշխանություններին հայտնել է, որ այն նավը, որով Աթաթուրքը 1919 թ. մայիսի 19-ին ճանապարհորդելու էր, հարձակման է ենթարկվելու, եւ դրանով փրկել է նրա կյանքը: Քերեսթեջիյանի փոխարեն, որը 50 տարի առաջ մահացել է, պատվո վկայականը ստացել է թուրքահայոց պատրիարքարանի դիվանապետ Գրիգոր ավագ քահանա Տամատյանը՝ Ջեմալ Ռեսիթ Ռեյ համերգասրահում կազմակերպված հանդիսության ժամանակ:

ԱԶԳ

Միջազգային

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մեծ Բրիտանիայում լեյբորիստները կրկին հաղթեցին

Թոնի Բլերը՝ դարձյալ վարչապետ

Հունիսի 7-ին Մեծ Բրիտանիայում անցկացված օրենսդրական ընտրություններում վարչապետ Թոնի Բլերի լեյբորիստական կուսակցությունը տպավորիչ հաղթանակ տարավ՝ ստանալով Համայնքների պալատի 659 տեղերի կեսից ավելին։ Լեյբորիստները փաստորեն կրկնեցին 1997 թ. իրենց հաջողությունը (դրանից առաջ 17 տարի իշխել էին պահպանողականները)։ Բլերի կուսակիցների հաջողությունը գրեթե կասկած չէր հարուցում, քանի որ նախընտրական բոլոր հարցումների արդյունքները վկայում էին պահպանողականների հավանական պարտությունը։ ԶԼՄ-ները տեղեկացնում են, որ ընտրությունների օրը վարչապետն Անգլիայի հյուսիս-արեւելքում Սեջֆիլդում գտնվող ընտրական տեղամաս էր ներկայացել գրեթե իր ամբողջ գերդաստանով։ Ժպտադեմ Թոնի Բլերը վստահ էր, որ կրկնելու է 1997 թ. հաջողությունը. այն ժամանակ նա մերձավոր մրցակցից առաջ էր անցել 25000 քվեով։ Ըստ «Ֆիգարո» թերթի, 1997 թ. համեմատությամբ քվեարկած անձանց թիվը 8 տոկոսով պակաս է եղել, բայց դա չի խանգարել լեյբորիստների ջախջախիչ հաղթանակին։

Ընտրությունների արդյունքների հրապարակումից հետո պահպանողականների առաջնորդ Ուիլյամ Հեյգը զանգահարեց Թոնի Բլերին եւ շնորհավորեց նրա հաղթանակը։ Հեյգը լրագրողներին ասաց, որ պահպանողական կուսակցությունը պետք է վերափոխվի եւ որ «խորհելու շատ բան կա»։ Ապա նա հայտարարեց, որ հրաժարական է տալիս պահպանողական կուսակցության ղեկավարի պաշտոնից։ Լիբերալ-դեմոկրատների առաջնորդ Չառլզ Քենեդին կուսակցական լիդերներից միակն էր, որ քվեարկեց հեռակա կարգով։

Լեյբորիստների հաղթանակի շնորհիվ սկսվում է Թոնի Բլերի վարչապետության երկրորդ ժամկետը։ Մնում է կազմել նոր կառավարություն։ Բլերն ընտրողներին շնորհակալություն հայտնեց իր կուսակցությանը «պատմական պահ ընձեռելու» համար։ «Մոնդ» թերթի հրապարակած տվյալների համաձայն, քվեների 42,3 տոկոսը ստացած լեյբորիստները Համայնքների պալատում կունենան 413 տեղ։ 32,7 եւ 18,6 տոկոս ստացած պահպանողականները եւ լիբերալ-դեմոկրատները կզբաղեցնեն համապատասխանաբար 164 եւ 47 տեղ։ Նաեւ հաղորդվում է, որ գրանցված ընտրողների ավելի քան 37 տոկոսը չի մասնակցել ընտրություններին։ Նման անտարբերություն Մեծ Բրիտանիայում չէր արձանագրվել 1918 թ.-ից ի վեր։

Գ. Ռ.

ԻՐԱՆ

Բարեհամբույր արտաքինով Խաթամին նոր էջ է բացել Արեւելքի պատմության մեջ

Սկիզբը էջ 1

Քանի որ այս երիտասարդը շատ քաղաքականացված է, հարցրեցի նրա կարծիքը Իրան-ԱՄՆ հարաբերությունների մասին։ «ԱՄՆ-ը հզոր երկիր է, նրա հետ պետք է ունենալ հզոր հարաբերություններ։ 1953 թ. CIA-ը տապալեց Մոսադեղի կառավարությունը, աջակցում էր շահին, Իրաք-Իրան պատերազմում զինում իրաքցիներին։ Եթե ԱՄՆ-ը Իրանի նկատմամբ իր արարքների համար զղջա, ապա հարաբերություններ կարելի է հաստատել։ Բայց այս հարցի լուծումը պետք է կրոնական առաջնորդը՝ Խամենեին տա», ասում է Ռոհանին։

Իրանի առաջին դեմքը՝ Ալի Խամենեին, երեկ կայացած նախագահական ընտրություններում քվեարկեց «Հոսեյնիե իմամ Խոմեյնի» կրոնավայրում։ «Օտար պետությունները ջանում են, որ Իրանի ընտրություններն անգույն ցույց տան... Նախագահը երկրի գործադիր իշխանության ղեկավարն է, շատ բարձր հեղինակություն է։ Ով էլ որ ընտրվի նախագահ, լինելու է ամբողջ ժողովրդի նախագահը», քվեարկությունից հետո նշեց Խամենեին։

Իրանի երկրորդ դեմքը՝ գործող նախագահ Մոհամադ Խաթամին եւ երեկ ավարտված նախագահական ընտրությունների հավանական հաղթողը, քվեարկեց «Հոսեյնիե Ջամարա եւ Իսլամական հեղափոխության մեծագույն առաջնորդի տուն» վայրում։ Հենց այստեղ, սկսած 1980 թ.-ից ապրել եւ ժողովրդի առաջ ելույթներ է ունեցել իմամ Խոմեյնին։ Իրանցի ժողովրդի համար պաշտելի Խոմեյնին ապրել է հասարակ մահկանացուի կյանքով։ Նույնքան հասարակ է եղել Խոմեյնիի տունը՝ «Հոսեյնիե Ջամարան»։

Քվեարկելուց հետո նախագահ Խաթամին ասաց. «Իրանցի 42 մլն ընտրելու իրավունք ունեցող քաղաքացիներից մեկն եմ։ Ով էլ որ ընտրվի նախագահ, հուսով եմ, ժողովրդի սպասելիքները կարդարացնի»։ Բարեհամբույր արտաքինով Խաթամին իրանցի ժողովրդի, հատկապես երիտասարդության շրջանում իսկական հերոս է։ Ես փորձում էի հնարավորինս շատ հանդիպել հասարակ իրանցի ընտրողների, հարցնում էի՝ ինչո՞ւ եք այդքան սիրում ձեր երկրի նախագահին։ Մի մասը նշում է, թե Խաթամին փորձում է կառուցել ազատ եւ ժողովրդավարական պետություն, խոսքի եւ մամուլի ազատության ջատագովն է, ջանում է Իրանի դռները բացել ողջ աշխարհի առաջ, կրճատել գործազրկությունը, բացել նոր աշխատատեղեր, զարգացնել երկրի տնտեսությունը, այդ պատճառով են իրենք սիրում եւ ընտրում Խաթամիին։ Մի մասն էլ պարզապես չգիտի, թե ինչու է սիրում եւ ընտրում Խաթամիին։ Բայց որ ամենակարեւորն է, մարդիկ հավատում են նրան։ 19-ամյա պարսկուհի Սամարեն ասում է. «Երբեմն, իսկապես, մենք չգիտենք, թե ինչու ենք սիրում եւ հավատում Խաթամիին։ Մենք՝ երիտասարդներս, հավատում ենք, որ մեր ապագան խոստումնալից է։ Չորս տարի առաջ Խաթամին երիտասարդությանը խոստացավ ազատություններ, բարեփոխումներ, տնտեսության ապաքինում։ Այս չորս տարվա ընթացքում Իրանում շատ բան է փոխվել։ Հավատում ենք, որ հաջորդ չորս տարիներին առաջընթացը կշարունակվի»։ 17-ամյա Մոհամադզադեն եւս Խաթամիի երկրպագուն է։ Բացատրությունը գրեթե նույնն է. «Խաթամին երիտասարդների համար կենտրոններ է բացել, խոստանում է առավել լայն ազատություն»։ Ալի Ռեզան եւս ընտրելու է Խաթամիին, որովհետեւ «Քաղաքական նշանավոր գործիչ է, ժողովուրդը սիրում է նրան։ Չնայած պահպանողականների կողմից աջակցություն չստանալուն, Խաթամին դարձավ իրանցիների սիրելին։ Այս վերջին չորս տարիներին աշխարհը սկսել է գնահատել Իրանին»։

Պիտի նշեմ, որ քիչ չեն նաեւ թեկնածուներից Ահմադ Թավաքոլիի կողմնակիցները։ Օրինակ, Զահրա Հուսեյնզադեն կարծում է, որ Խաթամին ինչ խոստացել էր չորս տարի առաջ, չի կատարել. «Ընտրեցի Թավաքոլիին, որովհետեւ նա խոստանում է, որ Իրանը պետք է լինի իսլամական հանրապետություն։ Խաթամիի կառավարության որոշ նախարարներ իսլամին հակառակ քայլեր են կատարում»։

Անշուշտ, իմ հարցախույզի ընթացքում ծանոթացա նաեւ այլ տեսակետների։ Կային ընտրողներ, որոնք իրենց քվեն տվել էին այլ՝ ժողովրդի շրջանում պակաս հայտնի գործիչների։ Բայց նրանց թիվը մեծ չէ։

Ինչ վերաբերում է Իրանում բնակվող մեր հայրենակիցներին, ապա նրանք բավական ակտիվ ընտրազանգված են։ Հարցումներով իսկ հնարավոր է պարզել, որ իրանահայերը գերադասում են Մոհամադ Խաթամիին։

Իրանի նախագահական ընտրությունների նախնական արդյունքները պարզ կդառնան կիրակի երեկոյան։ Սակայն Թեհրանում նախագահի անունը հայտնի է, միայն սպասում են, թե Խաթամին այս ընտրություններում իր մրցակիցներին ձայների ինչպիսի առավելությամբ է հաղթել։

Հ. Գ.- Այս հրապարակումը պատրաստելուն աջակցելու համար իմ շնորհակալությունն եմ հայտնում Իրանի ԱԳՆ աշխատակից պրն Իսֆանդիարիին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՐՈՆԻԿԱ

Մայիսի կարեւորագույն իրադարձությունները

Մայիսը նշանավորվեց նախ եւ առաջ ԱՊՀ Հավաքական անվտանգության պայմանագրի անդամ պետությունների երեւանյան գագաթաժողովով։

Կայացան Լիբանանի, Ղազախստանի եւ Բելառուսի նախագահների պաշտոնական այցերը Երեւան։

Հայաստանի Հանրապետությունը ընտրվեց ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի անդամ ԱՄՆ-ի փոխարեն։

Ընտրվեց Հայաստանի գրողների միության նոր նախագահ։

Մայիսի 1. Կոմկուսի կազմակերպած հանրահավաքին ընդունվեց բանաձեւ, որը պահանջում էր Ռուսաստան-Բելառուս միությանը Հայաստանի անդամակցելու բանակցություններ սկսել։

2-3. Երկօրյա պետական այցով Հայաստանում էր Լիբանանի Հանրապետության նախագահ գեներալ Էմիլ Լահուդի գլխավորած պատվիրակությունը։

3. Երեւան ժամանեց ՌԴ հակաօդային պաշտպանության զորքերի հրամանատար գեներալ-գնդապետ Անատոլի Կոռնուկովը։

3. Հայաստանի Հանրապետությունը ընտրվեց ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի անդամ։

4. Ըստ «Ֆրիդոմ հաուզ» միջազգային իրավապաշտպան կազմակերպության ամենամյա զեկուցման Հայաստանի եւ Վրաստանի մամուլը «մասնակի ազատ է»։

4-5. Եվրոպայի խորհրդի գլխավոր քարտուղար Վալտեր Շվիմմերի նշանակած երեք անկախ փորձագետներ Ստեֆան Թրեչսելը, Էվերթ Ալքեմը եւ Ալեքսանդր Աբաշիձեն այցելեցին Երեւան՝ ուսումնասիրելու Եվրոպայի խորհուրդ մտնելու ժամանակ Հայաստանի ստանձնած պարտականությունների կատարումը։

9. Նշվեց Հայրենական մեծ պատերազմի հաղթանակի տոնը։

9. Չարաշահումների համար էներգետիկ համակարգի տասնյակ ղեկավար աշխատակիցներ ազատվեցին պաշտոններից։

10-12. Նյու Յորքում կայացավ Հայաստանի տնտեսության ներդրումներին նվիրված «Հին երկիր, նոր ուղղություն» միջազգային խորհրդաժողովը, որին մասնակցեցին Հայաստանի պաշտոնական պատվիրակությունը՝ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ, եւ աշխարհի տարբեր երկրներից շուրջ 250 գործարարներ։

11. «Ազգային համաձայնության ճակատի» կազմակերպած հանրահավաքը։

11. ԱԺ նախկին խոսնակ Բաբկեն Արարքցյանը մամլո ասուլիսում հայտարարեց, որ «Ռոբերտ Քոչարյանը շահագրգռված է ղարաբաղյան հարցի կարգավորման ձգձգմամբ, որպեսզի նախագահական ընտրություններում ապահովի իր հաղթանակը»։

16. Երեւանում անցկացվեց Կոմկուսի կազմակերպած հանրահավաքը՝ Ռուսաստան-Բելառուս միությանը Հայաստանի միացման պահանջով։

17. Իրանում վթարի ենթարկվեց «Հայկական ավիաուղիներին» պատկանող «Յակ-40» ինքնաթիռը։

17. Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ն Ռուսաստանի եւ Նոր Նախիջեւանի թեմի նախկին առաջնորդ Տիրան Կյուրեղյանին հոգեւոր կոչումից զրկելու որոշում ընդունեց։

18-21. Մինսկի խմբի համանախագահներ Քերի Քավանոն, Նիկոլայ Գրիբկովը եւ Ֆիլիպ Ստյուրմանը այցելեցին տարածաշրջան։

18. Պաշտոնավարման 1 տարվա կապակցությամբ հրավիրված մամուլի ասուլիսում վարչապետ Անդրանիկ Մարգարյանը հայտարարեց, որ գոհ է կառավարության մեկ տարվա աշխատանքից։

18. Վճռաբեկ դատարանը հինգ տարվա ազատազրկման դատապարտեց «Նոր ուղի» կուսակցության նախագահ, կրթության նախկին նախարար Աշոտ Բլեյանին։

19. Հայաստանի գրողների միության նախագահ ընտրվեց 55-ամյա արձակագիր Լեւոն Անանյանը։

23. Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի պաշտոնական այցը Հայաստան։

23. Արտահերթ նիստում ԱԺ-ն հավանություն տվեց Հոկտեմբերի 27-ի գործով ԱԺ ժամանակավոր հանձնաժողովի ստեղծմանը։

23. Վաշինգտոնում Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը կեսժամյա առանձնազրույց է ունեցել ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի հետ։

24-25. Երեւանում տեղի ունեցավ ԱՊՀ Հավաքական անվտանգության պայմանագրի (ՀԱՊ) անդամ վեց պետությունների (Հայաստան, Ռուսաստան, Բելառուս, Ղազախստան, Կիրգիզիա, Տաջիկստան) գագաթաժողովը։ Աշխատանքներին մասնակցեցին երկրների նախագահները, արտաքին գործերի, պաշտպանության նախարարները եւ անվտանգության խորհուրդների քարտուղարները, ինչպես նաեւ ՀԱԽ-ի գլխավոր քարտուղարը։ Հրավիրյալի կարգավիճակով մասնակցում էին ԱՊՀ միջպետական մարմինների ներկայացուցիչները։

Ընդունվեցին Հավաքական անվտանգության տարածաշրջանային համակարգերի հետագա ձեւավորմանը, համակարգմանը եւ փոխգործակցությանը վերաբերող մի շարք կարեւոր փաստաթղթեր։

26. Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի պաշտոնական այցը Հայաստան։

25. Միջազգային արժութային հիմնադրամը որոշեց Հայաստանին տրամադրել 87 մլն դոլարի եռամյա վարկ։

28. Հանրապետությունում նշվեց Առաջին Հանրապետության օրը։

28. «Միկան» երկրորդ տարին անընդմեջ դարձավ Հայաստանի ֆուտբոլի գավաթակիր։

28. Ազգային ժողովրդավարական կուսակցության հիմնադիր համագումարը։

29. Երեւանում բացվեց Անդրեյ Սախարովի հուշարձանը։

29. Իրանի ավիացիոն գործակալության ներկայացուցիչները հայտարարեցին, որ «Յակ-40»-ի կործանման պատճառը հավանաբար եղել է օդաչուի սխալը։

29. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը Նյու Յորքում հանդիպեց ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանին։

30. Երեւանում կայացավ հայկական վճարային միջոցի՝ «Արմենիան Քարդի» (ArCa) շնորհանդեսը։

31. Հայաստանի, Վրաստանի, Ադրբեջանի եւ Ռուսաստանի նախագահները Մինսկում քննարկեցին տարածաշրջանային անվտանգության հարցեր։

31. ԱԺ արտահերթ նիստը որոշեց ժամանակավոր հանձնաժողով ստեղծել կառավարության գործունեությունը կաթի բնագավառում ուսումնասիրելու մասին։

ՍՈՒՐԵՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

Ժամանակի շարունակական հոսքն արձանագրելով պատմելուց բացի, գրականությունը նաեւ այդ ժամանակը ստուգաբանելու եւ արժեւորելու խնդիր ունի: Եվ գրականություն ստեղծող յուրաքանչյուր ոք այդ խնդիրը լուծում է իր միջոցներով եւ եղանակներով: Խոսքը հնարքի մասին չէ, ոչ էլ հնարամտության, որոնք, ստեղծագործությունն ինքնահատուկ դարձնելով, կարող են եւ ինքնանպատակության վերածել: Խոսքը հնարանքի մասին է, գրական, գրողական հնարանքի տեսակի եւ որակի: Տվյալ դեպքում՝ Արա Վահունու «Վախենալու հեքիաթի»:

Իրապատում հեքիաթ

Արա Վահունու «Վախենալու հեքիաթ» վիպակը

«Հեքիաթի» ընթերցման բանալիներից մեկը, թերեւս, գրքի անոտացիոն ծանոթության հետեւյալ արտահայտությունն է. «Վախենալու հեքիաթ» վիպակը նա (Արա Վահունին - Ա. Ա.) գրել է 1992 թվականին եւ ընթերցողի սեղանին է դնում տարիներ անց՝ 2001 թվականին»: Դժվար է մոռանալ, որ 90-ականների սկիզբն ավելի շատ բանահյուսության, քան գրականության ժամանակ էր, ավելի ճիշտ՝ չգրականության եւ միֆաստեղծման ժամանակ: Փոխվում էին չափանիշներն ու չափորոշիչները, դղրդոցով պատվանդաններից ցած էին նետվում հին կուռքերը (եւ փոխաբերական, եւ տեսել ենք, ուղղակի իմաստով): Պատմաշրջան էր փոխվում, եւ այդ ամենն այսօրվա հեռվից թվում է բնականոն ու անխուսափելի, մինչեւիսկ՝ գրականություն դառնալու պատրաստ, իսկ այն տարիներին, փլուզումներին ու վայրիվերումներին զուգընթաց, պետք է, որ բանահյուսական զգեստ հագներ ու դառնար «հեքիաթ»: Բայց՝ «վախենալու հեքիաթ», որովհետեւ իրականում ավանդական հեքիաթի շրջասությունն է, թեկուզեւ (եթե չխորանանք կառույցի, ասածողության կերպի, լեզվի մանրամասնությունների մեջ)՝ գլխավոր հերոս Դեւով, որը ոչ միայն զարգացած է, ամենիմաց, ճշմարտախոս, այլեւ... բարի: Այս մետամորֆոզը, ինչպես հեքիաթի մետամորֆոզն ընդհանրապես, սկսվում է ամենասկզբից (Դեւն աղուհացով է դիմավորում խորհրդարանական պատվիրակությանը) ու տեւում ընդհուպ մինչեւ հեքիաթավերջ, երբ, ըստ ավանդույթի, կտրիճը պիտի սպանի դեւին ու բացի աղբյուրի փակված ակը (կամ, այլ պատումների համաձայն՝ ինքը դառնա դեւ): «Վախենալու հեքիաթ» վիպակում «կտրիճը» վերադառնում է քաղաք, եւ ինչպես հեղինակն է նկարում. «Նեղ ժապավենի նման ձգվող ճանապարհով դանդաղ ընթանում է մեր պատվիրակության ավտոմեքենաների շարասյունը, որը, չգիտես ինչու, քաղաքից վերադարձող հուղարկավորների տխուր թափոր էր հիշեցնում»:

Եվ ուրեմն ի՞նչ՝ Դեւի հաղթանա՞կ, Մարդու պարտությո՞ւն: Ըստ էության, ոչ այս, ոչ էլ այն, որովհետեւ հեղինակը ոչ հաղթանակի, ոչ էլ պարտության խնդիր է դրել: Եվ սրանով է, թերեւս, որ վիպակն առիթ է տալիս խոսելու իր «հեքիաթ-հրապարակախոսություն» եւ «հեքիաթ-էսսե» բնավորության մասին: Խնդիրը, որ լուծվում է նաեւ Դեւի գեղագիտական, գրական-երաժշտական, պատմաբանական, քաղաքագիտական եւ այլեւայլ «էքսկուրսների» միջոցով՝ մարդու մեջ բոլոր ժամանակներում առկա դիվային հակումները պեղելն է, դրանց մասին բարձրաձայնելը, թեկուզեւ Դեւի «օգնությամբ»: Ահա թե ինչու «հեքիաթը» նաեւ հրապարակախոսություն է, իսկ պատմաժամանակային մտորումների մեջ՝ էսսե: Ահա թե ինչու հեղինակը հրաժարվում է գործողությունից՝ դաշտը զիջելով հերոսների խոսքի (պատվիրակության պարագայում գրառումների տեսքով՝ նաեւ գրավոր խոսքի) գործողությանը:

«Վախենալու հեքիաթ» վիպակն ընդհանրապես խոսքային պատում է, եւ, հեքիաթի «կանոններով» գուցե կարելի լիներ Դեւին նաեւ ասացող կոչել (թեեւ իրական ասացողը հեղինակն է), բայց ավելի լավ է խոսքը կրկին տանք Գրքին. «Լինում է՝ օժտված մարդն իր այդ շնորհը դրսեւորում է միաժամանակ տարբեր բնագավառներում եւ սիրով է ընդունվում ու ճանաչման արժանանում ժամանակակիցների կողմից»: Նման մարդկանցից է տաղանդավոր կինոռեժիսոր Արա Վահունին, որին ներկայացնելիս այսուհետեւ պիտի ավելացնել նաեւ «տաղանդավոր գրող» բառերը: Նրա «Վախենալու հեքիաթն» էլ ավելի է արժեւորվում նրանով, որ գալիս է բարձրացնելու արեւելահայ երգիծական գրականությունը, որը դեռ ո՞ւր, արեւմտահայ երգիծական գրականությունը՝ ո՞ւր»:

Ն. Ա.

Հետհամագումարյան մտորումներ

Հայաստանի գրողների միության հերթական համագումարն ասես լակմուսի պես մի բան էր. ի հայտ եկավ որոշ լրագրերի ու հեռուստաալիքների «դեղին» գույնը: Դրանց ներկայացուցիչ լրագրողները, ասես մի ընդհանուր հրահանգով, ամեն կերպ ձգտում էին վարկաբեկել համագումարն ու երկրի մտավորականության ամենաազդեցիկ մասին՝ գրողներին: Մամուլի էջերում եւ էկրաններին խոշոր պլանով ցույց էին տալիս քորքոտված որեւէ մեկին, փնտրում էին հուզված, այլայլված մի դեմք, վերջապես, մի հարբեցողի, այդպես բացասական հասարակական կարծիք ստեղծում գրողների մասին: Իսկ իրականում ՀԳՄ համագումարը ընդհանուր առմամբ բնականոն ընթացք ուներ, որը արկածներ որոնող լրագրողների սրտովը չէր:

Անկախության ձեռքբերումից սկսած զգացվում էր իշխանությունների կողմից քաղաքական ու մշակութային ակտիվ դաշտից գրողներին դուրս մղելու, նրանց ուժն ու հնարավորությունները չեզոքացնելու ձգտումը: Նման հիմնական ձեւերից էր միությունում ներքին պայքար հրահրելը (Հ. Մելքոնյանի ու նրա կողմնակիցների խռովությունն ու կազմակերպությունը մասնատելու փորձերը) ու նրա ունեցվածքի ապօրինի վաճառքն ու միջոցների փոխանցումը: Գրողները, բացառությամբ մի քանի հոգու, ոչ միայն չէին կարողանում տպագրվել, տպագրվելու դեպքում էլ՝ իրացնել գրքերը, այլեւ ապրելու, գոյատեւելու միջոց հայթայթել: Կառավարությունները փոփոխվում, հաջորդում էին մեկը մյուսին, իսկ գրականության եւ գրողների, նրանց ստեղծագործությունների նկատմամբ անտարբերությունը մնում էր նույնը: Արդեն հանրահայտ է, որ ԱՊՀ երկրներում հայ գրողների վիճակը վատթարագույնն է:

Մեսրոպ Մաշտոցի, Խորենացու ժամանակներից սկսած հայ իրականության մեջ, թերեւս, առաջին անգամն էր խախտվում մեր ժողովրդի մեջ ստեղծված ավանդությունը. գրողին ու նրա ստեղծած գրականությունը լուսավոր կանթեղի պես միշտ բարձր պահելու, նրա ստեղծած ռազմավարությամբ առաջ շարժվելու, գրչի մարդուն հարգելու հին մշակույթը: Հանրահայտ է, որ եթե չլիներ հայ բազմադարյան գրականությունն ու մեր ժողովրդի սերն ու պաշտամունքը իր գրականության նկատմամբ, անհնար կլիներ Հայաստանի գոյությունն ու նրա պետականության ներկայիս վերածնունդը, Արցախյան գոյամարտում վերջին փայլուն հաղթանակն ու ԼՂՀ կայունությունը: Վերջապես, իրականում ազգային ռազմավարները ոչ միայն զորահրամանատարներն են, այլեւ գրողները: Հենց Արցախյան շարժման հիմնադիրները գրողներն են: Այս տեսանկյունից գրողների նկատմամբ հալածանքը, կամ թե անտարբերությունը աններելի է: Գրողի ու գրականության նկատմամբ այս համատարած անտարբերությունը շատերի համար անհնար է տանել:

Եվ ահա վերջին տարիներին գրողների միությունում որոշակի աշխուժություն բերեց Աբգար Ափինյանի ՀԳՄ առաջին քարտուղար ընտրվելը: Գրողների միության ղեկավարության կազմում գրականության մենեջերի հատկություններով օժտված անձնավորության հայտնվելը եզակի երեւույթ էր: Նրա նախաձեռնությամբ հիմնվեց «Նոր դար» գրական ամսագիրը, ապա եւ նույնանուն հրատարակչությունը, որը լույս ընծայեց 55 անուն գիրք: Վերջերս հիմնվեց «Արտասահմանյան գրականություն» թարգմանչական ամսագիրը, ու լուրջ քայլեր են արվում կայուն գրական շաբաթաթերթի լույս ընծայման գործում: Շուրջ 60 գրողներ ընդգրկվել են այս ամսագրերում ու հրատարակչությունում: Սակայն նրա ու նրա համախոհների այս հաջողությունը, ինչպես նաեւ գրգռիչ ինքնաթմբկահարումը, ինչպես հաճախ է լինում, լուրջ հակազդեցություն ծնեց, որը ավելի ցայտուն դարձավ ՀԳՄ համագումարում ծավալված նախագահական աթոռի համար պայքարում: Գրողները կանգնած էին կադրային հարց լուծելու բարդ խնդրի առջեւ: Մեր հանրապետությունում դա միշտ էլ ամենաբարդ խնդիրն է եղել: Դրա ապացույցը մեր ոչ լիարժեք խորհրդարանն է ու կառավարության կազմը, որտեղ կարող է «խոհարար» ծնված մարդը նախարարական կամ խորհրդարանական աթոռին հայտնվել ու ամեն ինչ իրար խառնել, իսկ նախարարացուն՝ խոհարարի տեղում հայտնվել... ու երկրում տիրող այսօրվա իրավիճակը, համատարած բարոյական անկումն ու դրա հետեւանք կոռուպցիան հենց կադրային ընտրության խաթարումն է:

Գրողներն ի վիճակի՞ են նման իրականության մեջ կողմնորոշվել ու ճիշտ ընտրություն կատարել: Բարեբախտաբար ի վիճակի եղան, եւ նախագահ ընտրվեց արժանավոր թեկնածուներից մեկը: Սակայն թվում է, որ Լեւոն Անանյանը հենց սկզբից ավելորդ «սկզբունքայնություն» ցուցաբերելու հետեւանքով լուրջ սխալ թույլ տվեց՝ մերժելով երեք քարտուղարների մեջ Աբգար Ափինյանին ընդգրկելու շատ ու շատ գրողների առաջարկություններն ու խնդրանքը: Վերջապես, հաշվի չառնել փակ, գաղտնի ընտրություններում իր ստացած 131 ձայնի դիմաց Ա. Ափինյանի օգտին քվեարկած 111 գրողների կարծիքը, նույնիսկ կանոնադրության սահմաններում, անարդարացի քայլ է: Այս խնդրում կորցնողը ոչ թե Լ. Անանյանն է, կամ թե Ա. Ափինյանը, այլեւ ողջ ՀԳՄ-ն, քանի որ մեր գրական կյանքում լուրջ երեւույթ է գրական օջախներ հիմնելու եւ այն զորացնել կարողանալու հատկություն ունեցող մարդու հայտնվելը: Մեր գրականության պատմության մեջ հիշենք թեկուզ Գր. Արծրունու օրինակը: Ի վերջո, այդ մեծ գործիչը բյուր վերաքննությունների զոհ դարձավ, ու միակ տուժողը հայ գրականությունն էր:

Ուզում եմ հավատալ, որ ՀԳՄ նորընտիր նախագահը վեր կկանգնի նախապաշարմունքներից, ավելի սթափ կգնահատի իրավիճակն ու ՀԳՄ քարտուղարի թափուր տեղի համար վարչությանը կառաջարկի կարող ուժի թեկնածություն:

ԲԱԿՈՒՐ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

ԴԱՌՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պատմություն, որը կլիներ խիստ զավեշտական, եթե չլիներ այդքան ողբերգական

Ունեինք տաղանդավոր արձակագիր՝ Հրանտ Մաթեւոսյան, որի գրական մուտքը ջերմորեն ողջունեց Գուրգեն Մահարին: «Նոր գրի՛չ: Նոր երեւո՛ւյթ մեր գրականության մեջ», գրեց նա 60-ականների սկզբին Շահան Շահնուրին եւ, ինչպես ցույց տվեց ժամանակը, չսխալվեց: Մահարին գրախոսեց երիտասարդ արձակագրի «Ալխո» վիպակը, տվեց դրան բարձր գնահատական եւ, նույնացնելով հեղինակին ու նրա «հերոսին», եզրափակեց փոխաբերական տողերով, որոնք կարծես դո՛ւրս էին որեւէ կասկածից. «Հանգի՛ստ թողեք Ալխոյին, նա երկար ու դժվար ճանապարհ ունի գնալու»:

Այստեղ Մահարին սխալվեց:

Սակայն մի կողմ թողնենք անհասկանալի այն երեւույթը, թե ինչո՞ւ հանկարծ արձակագիրն սպառվեց այնպես անսպասելի, ինչպես վայել է քնարերգակ-բանաստեղծին: Դա չէ՛, որ ստիպել է մեզ գրիչ վերցնել:

1969 թ. Գուրգեն Մահարին վախճանվեց: Բայց նրա շիրիմը, որը կարգավորել եմ ես, մոռացության չմատնվեց: Այնտեղ էին լինում նրա կրտսեր ընկերները՝ Համո Սահյանը, Վահագն Դավթյանը...

– Գնա՛նք, գնանք Գուրգեն-խանի հետ մի-մի բաժակ դատարկենք...

Նայելով հարեւանությամբ թաղված պարուհու սլացիկ քանդակին, Դավթյանն ասես նախանձելով փնթփնթում էր.

– Այստե՜ղ էլ Գուրգեն-խանն անբաժան է կանանցից...

Գուցե դա փոքր-ինչ սրբապղծություն էր հանգուցյալի նկատմամբ, բայց... կյանքը շարունակվում էր ապրողների համար:

Միայն հազարամյակի վերջին Հայաստանի Գրողների միության վարչության նախագահ Հրանտ Մաթեւոսյանը բարեհաճեց այցելել Մահարու շիրիմին: Սակայն Մահարու գերեզմանի փոխարեն նա գլխահակ կանգնեց անհայտ մի քարի առջեւ, որը գերեզմանի տնօրինության հանցավոր անփութությամբ թե փութությամբ հսկում էր չզբաղեցված մի տարածք:

Դառնացավ ՀԳՄ վարչության նախագահը, դառնացավ ու անցավ գործի:

Հանրապետության բարձրագույն ատյաններից մեկում նա հարց բարձրացրեց՝ «Հայաստան» հիմնադրամից միջոցներ առանձնացնելու եւ Մահարու «ավերակված» գերեզմանը կարգի բերելու համար:

Հիմնադրամը նման նպատակի համար միջոցներ բնականաբար չգտավ:

Ի՞նչ պետք է աներ իր տեղում գտնվող նախագահը: Միանգամայն ճի՛շտ է: Ձեռնարկել ամեն ինչ՝ իր միության գոնե մեկ անդամի... հետմահու պայմանները բարելավելու համար: Եվ... գլորվում է ձնագունդը: Հրանտ Մաթեւոսյանը դիմում է քաղաքապետարան: Պաշտոնական մի պատվիրակություն է ուղեւորվում պանթեոն: Գիտակ մարդիկ այս անգամ նրան կանգնեցնում են Մահարու իսկական շիրիմի առջեւ: Հրանտ Մաթեւոսյանը, Մահարու խոսքով ասած՝ տաղտկանում է.

– Սա ի՞նչ է, նո՞ր է սարքված...

Գիտակ մարդիկ բացատրում են, թե ինչն ինչոց է:

– Երեւի սխալվել եմ, մնում է խոստովանել նրան...

Այդ սխալը ծանր նստեց Գուրգեն Մահարու անվան վրա:

Ինչպես ջրի մեջ աննպատակ նետված քարն է ստեղծում իր լայնացող շրջանակները, այնպես էլ այս «սխալը»: Մահարու ավերակ-«շիրիմից» տրվեց հեռուստատեսային մի հաղորդում, իսկ «Շարմ» ընկերությունը բաց թողեց մի տեսաժապավեն, որը կինոխոսեց «Իրավունք» թերթը. «Գուրգեն Մահարու շիրմաքարն է՝ կիսով չափ խրված հողի մեջ, մնացած մասն աճած խոտերն են սպառնում փակել: Անխնամ է, ուշադրություն դարձնող չկա...»:

Խոսքը «Քանի դեռ կամ» տեսաժապավենի մասին է, որն արդեն տիրաժավորված է, վաճառվում է երեւանում եւ ցրվում սփյուռքում...

Նույն «Իրավունքի» հաջորդ համարում ես տվեցի կայծակնային մի հարցազրույց, որտեղ, ցավոք, դուրս եկա պատշաճության սահմաններից:

Ցավոք, որովհետեւ Հրանտ Մաթեւոսյանը եղել է իմ սիրած գրողը... Այդ սերը ես ժառանգել եմ գեներով եւ բազմապատկել որպես ընթերցող: Բայց երբ շոշափվում է խորապես անձնականը, սրբազանը, կյանքում քո միա՛կ հարստությունը, ամեն ինչ փոխվում է մի գիշերվա մեջ:

Այդպես եղավ ինձ հետ:

Ես մեղադրո՛ւմ եմ:

Ես մեղադրում եմ Հրանտ Մաթեւոսյանին, որ Մահարու մահվանից միայն 30 տարի հետո փորձեց հայտնաբերել նրա գերեզմանը:

Ես մեղադրում եմ նրան, որ քաջ գիտենալով ինձ եւ ամիսներ շարունակ տարբեր դռներ թակելով, կես խոսքով անգամ չի փորձել իր քայլերը համաձայնեցնել ինձ հետ, մի բան, որից նա պարտավոր էր սկսել, եթե անգամ դրա անհրաժեշտությունը լիներ՝ ե՛ւ մարդկային, ե՛ւ իրավական առումներով:

Ստիպված եմ հիշեցնել Հրանտ Մաթեւոսյանին, որ ինչպես գրական, այնպես էլ առօրյա յուրաքանչյուր գործում ինչը եւ ինչպեսը պետք է կազմեն մեկ ամբողջություն: Չի՛ կարելի, անհնա՛ր է սխալ քայլերով ճիշտ տեղ հասնել կամ գեղեցիկ միջոցներով չեղած նպատակի ձգտել: Երկուսն էլ հավասարապես դատապարտելի են ու անընդունելի:

Գուրգեն Մահարու գերեզմանի համար թող ոչ ոք չանհանգստանա: Այն կարգավորված է հավուր պատշաճի: Ավելին՝ ոչ միայն Գուրգեն Մահարու, այլեւ նրա մերձավոր հարազատներ Վարդան եւ Լեւոն Աճեմյանների գերեզմաններն էլ օծված են Վանա լճից բերված ջրով եւ Խաչ-փողանի հողով...

Իսկ ահա Ախթամար կղզուց բերված նշենիները «չբռնեցին»...

Ո՞ր մեկին ասեմ ես հիմա այդ մասին:

Տեսաժապավեններն էլ ունեն իրենց ուրույն կյանքը, որոնց վրա հոդվածներով չես ազդի:

Այնուամենայնիվ, խոնարհաբար խնդրում եմ սփյուռքի լրատվական միջոցներին արտատպել այս ուշացած, բայց անհրաժեշտ բացատրությունը:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԵՄՅԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹՅՈՒՆ-1700

Զբոսաշրջիկներին սպասելու ճանապարհին

«Քրիստոնեություն-1700» ծրագրերի շրջանակներում հունիսի 7-ին Գեղարքունիքի մարզ էր այցելել Տիգրան Հեքեքյանը, որը հյուրընկալվեց Գավառ քաղաքի երաժշտական դպրոցում: «Երգող Հայաստան» ակցիայի մասնակից յոթ հանրակրթական եւ երկու երաժշտական դպրոցների սաների մասնակցությամբ կայացավ մրցույթ-փառատոն, որտեղ ներկայացվեցին հայ եւ համաշխարհային դասականների ստեղծագործություններ, ազգային երգեր ու շարականներ: Մրցույթի հաղթողներ ճանաչվեցին Ճամբարակի եւ Մարտունու թիվ 2 միջնակարգ դպրոցների երաժշտական խմբերը, որոնք էլ իրավունք ստացան մասնակցելու հաջորդ փուլին: Ըստ կազմկոմիտեի եւ «Քրիստոնեություն-1700» գրասենյակի ներկայացուցիչների, «Երգող Հայաստան» փառատոնի եզրափակիչի հաղթողին նախատեսված է մրցանակ՝ 2000 ԱՄՆ դոլարի չափով: Հարկ է ավելացնել, որ նմանատիպ եւ բազմաբնույթ այլ միջոցառումներ մարզում կազմակերպվում են բավականին հաճախ: Սակայն այն սպասելիքները, որ այս ամենը կներկայացվի արտասահմանցի հյուրերի ներկայությամբ, չարդարացան:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՇԱԽՄԱՏ

Հայ գրոսմայստերների հաղթարշավը

Գագիկ Հովհաննիսյանը հաղորդում է Մակեդոնիայից

Եվրոպայի առաջնության վեցերորդ տուրն իսկական հաղթահանդես էր հայկական շախմատի համար: Մեկը մյուսի ետեւից տպավորիչ հաղթանակներ տարան Արտաշես Մինասյանը, Աշոտ Անաստասյանը, Ռաֆայել Վահանյանը, Սմբատ Լպուտյանը, Սերգեյ Մովսիսյանը: Եվ քանի որ նրանք բոլորը մինչ այդ էլ գտնվում էին աղյուսակի վերին մասում, այս նոր հաջողություններով առավել եւս մեծացրին աշխարհի առաջնության ուղեգրեր նվաճելու հավանականությունը:

Այժմ համառոտակի պատմենք տուրի մասին: Արտ. Մինասյանը հմտորեն օգտվեց մոլդովացի գրոսմայստեր Բոլոգանի վրիպումներից: Անաստասյանն ամբողջ խաղի ընթացքում բացահայտորեն գերազանցեց բուլղարացի գրոսմայստեր Չաթալբաշեւին: Վահանյանը սեւերով վերջնախաղում արամտորեն զոհաբերեց զինվորը, ապա ֆիգուրը եւ գեղեցիկ հաղթանակ տարավ գրոսմայստեր Գրինֆելդի (Իսրայել) նկատմամբ: Լպուտյանը, որը սեւերով խաղում էր բուլղարացի գրոսմայստեր Դելչեւի հետ, նախ հուսալ պաշտպանվեց, ապա վերջնախաղում հնարամտորեն գերազանցեց մրցակցին: Մովսիսյանը, որը նույնպես սեւերով հանդիպում էր ֆրանսիացի գրոսմայստեր Նատաֆի հետ, սկզբում ստիպված էր պաշտպանվել, բայց հետո սուր հակագրոհով վճռական առավելության հասավ:

Մեր գրոսմայստերների այս տպավորիչ հաղթահանդեսը կարող էր բացարձակ աստիճանի հասնել, եթե իր պարտիան տրամաբանական հաղթանակի հասցներ Հակոբյանը: Նա դիրքային նուրբ խաղով միանգամայն շահած դիրք ստացավ գրոսմայստեր Վայսերի (Ֆրանսիա) նկատմամբ, բայց առավելությունը պարզ ձեւով իրագործելու փոխարեն որոշեց ընտրել գեղեցիկ էտյուդային ուղի: Մրցակիցը, սակայն, պաշտպանություն ուներ, եւ Վլադիմիրը ստիպված էր հաշտվել ոչ-ոքիի հետ: Ֆրանսիան ներկայացնող ուժեղագույն գրոսմայստերի՝ Տկաչեւի հետ էր հանդիպում Ասրյանը, որը հուսալիորեն կատարեց իր նվազագույն խնդիրը՝ ոչ-ոքի: Առոնյանը սեւերով վստահորեն պաշտպանվեց բելառուս գրոսմայստեր Ֆյոդորովի հետ մենամարտում եւ պայքարն ավարտեց հաշտությամբ: Միավորը կիսեց նաեւ Արսեն Եղիազարյանը, որը հանդիպում էր ուկրաինացի փորձված շախմատիստ Պոդգայեցի հետ:

Ցավոք, պարտություններ կրեցին մեր երկու վարպետները: Գաբրիել Սարգսյանը տանուլ տվեց ուկրաինացի գրոսմայստեր Բակլանին: Արա Մինասյանը սեւերով զիջեց առավել համբավավոր մասնակցի՝ անգլիացի գրոսմայստեր Մայլսին:

Յոթերորդ տուրի գլխավոր հերոսը Կարեն Ասրյանն էր: Հանդիպելով բուլղարացի հռչակավոր գրոսմայստեր Կիրիլ Գեորգիեւի հետ նա նուրբ խաղով զինվոր շահեց եւ հուսալիորեն իրացրեց առավելությունը: Այս հաղթանակը Օհրիդում գերազանց խաղացող հայ երիտասարդ գրոսմայստերին հնարավորություն տվեց տեղ զբաղեցնել աղյուսակի ամենավերին հորիզոնականներում:

Այն ժամանակ, երբ Ասրյան-Գեորգիեւ պարտիայում դեռ նոր էին ծավալվում հիմնական գործողությունները, մրցասրահի այն հատվածը, որը հատկացվում է առաջատարներին, արդեն համարյա դատարկ էր: Այս տուրում կարճատեւ ոչ-ոքիների մի իսկական տարափ էր «Դեսարետ» հյուրանոցում: Գրոսմայստերների խաղաղասիրությունը հեշտ է բացատրել: Նախ, նրանք, ովքեր արդեն ունեն «պլյուս երեք» կամ ավելի, մնացած բոլոր հանդիպումները ոչ-ոքի ավարտելու դեպքում անվիճելիորեն կնվաճեն աշխարհի առաջնության ուղեգրեր: «Պլյուս երկուսը» ապահովում է մասնակցություն լրացուցիչ մրցախաղերի, այնպես որ նույնպես մեծ ռիսկի չի տրամադրում: Խաղաղ մթնոլորտի եւս մեկ պատճառ կար. յոթերորդ տուրին հաջորդելու էր մրցաշարի միակ հանգստյան օրը եւ, ինչպես հաճախ է լինում նման դեպքերում, շատերը երկարացրին այդ ընդմիջումը:

Համաձայնած ոչ-ոքիների մեջ էին նաեւ մեր շախմատիստների պարտիաները: Ռաֆայել Վահանյանը հաշտություն կնքեց Ավրուխի (Իսրայել), Սմբատ Լպուտյանը՝ Ասեեւի (Ռուսաստան), Աշոտ Անաստասյանը՝ Տկաչեւի (Ֆրանսիա), Լեւոն Առոնյանը՝ Գալկինի (Ռուսաստան), Արսեն Եղիազարյանը՝ Արլանդիի (Իտալիա) հետ: Նկատենք, որ բոլոր այս մենամարտերում մեր պատվիրակների մրցակիցները գրոսմայստերներ էին:

Այն փոքրաթիվ մասնակիցներից մեկը, որը Ասրյանի նման տրամադրված էր շատ մարտականորեն, Սերգեյ Մովսիսյանն էր: Երիտասարդ հայ շախմատիստը բարդ պայքարում կարեւոր հաղթանակ տարավ հունգարացի գրոսմայստեր Գիմեշիի նկատմամբ եւ նույնպես ամրապնդվեց առաջատարների խմբում:

Իսկ մեր երկու վարպետները՝ Գաբրիել Սարգսյանը եւ Արա Մինասյանը, կրկին անհաջողության մատնվեցին: Սարգսյանը տանուլ տվեց Բոգդանովսկուն (Մակեդոնիա), իսկ Մինասյանը՝ Գունարսոնին (Իսլանդիա): Գաբրիելը եւ Արան այս մրցաշարում ձգտում են անպատճառ լրացնել գրոսմայստերի նորման եւ ակնհայտորեն հուզվում են:

Հանգստյան օրվանից հետո 8-րդ տուրում հանդիպում են հետեւյալ զույգերը. Միլով (Շվեյցարիա)-Լպուտյան, Տիմոշենկո (Ուկրաինա)-Մովսիսյան, Գալեգո (Պորտուգալիա)-Վահանյան, Պոլգար (Հունգարիա)-Ասրյան, Անաստասյան-Կրասենկով (Լեհաստան), Տիվյակով (Հոլանդիա)-Արտ. Մինասյան, Հակոբյան-Ռուխ (Հունգարիա), Նիլսեն (Դանիա)-Առոնյան, Եղիազարյան-Բոգդանովսկի, Սարգսյան-Դանչեւսկի (Մակեդոնիա), Արա Մինասյան-Կիրոսկի (Մակեդոնիա):

Ինչպես միշտ, նշենք համահայտ եւս մի խումբ մասնակիցների արդյունքները: Պոլգարը, Տկաչեւը, Կրասենկովն ունեն 4,5-ական, Գուրեւիչը, Գեորգիեւը, Շորտը, Ազմայփարաշվիլին՝ 4-ական, Կորչնոյը՝ 3,5 միավոր: Նշված գրոսմայստերները, բացի Կորչնոյից, հիշեցնենք, որ արդեն աշխարհի առաջնության հիմնական կամ պահեստային մասնակիցներ են:

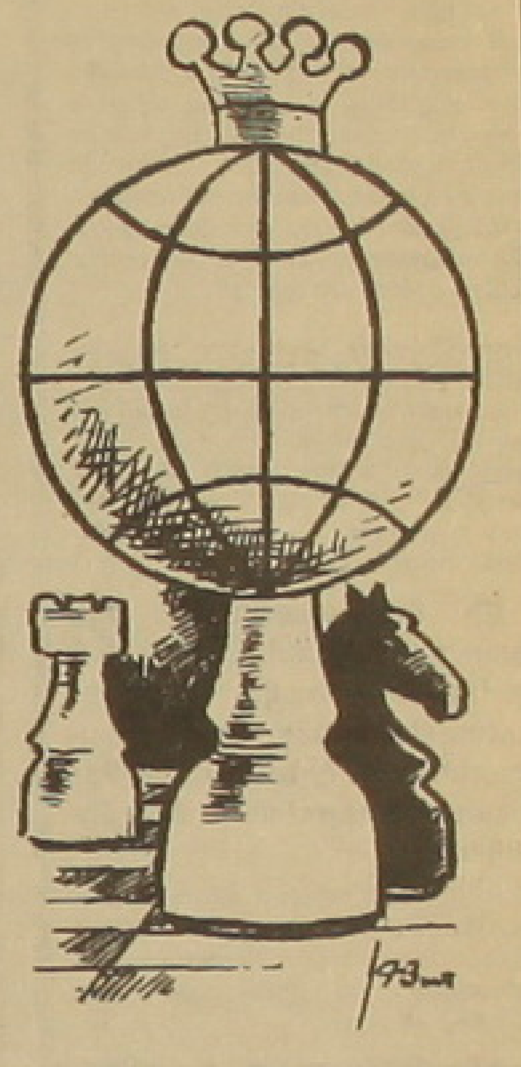

Յոթ տուրից հետո

1–5.	Ս. Լպուտյան (Հայաստան)	5,5
	Լ. վան Վելի (Հոլանդիա)	5,5
	Կ. Ասեեւ (Ռուսաստան)	5.5
	Վ. Միլով (Շվեյցարիա)	5,5
	Գ. Տիմոշենկո (Ուկրաինա)	5,5
6–17.	Ս. Մովսիսյան (Չեխիա)	5
	Ռ. Վահանյան (Հայաստան)	5
	Կ. Ասրյան (Հայաստան)	5
18–44.	Ա. Անաստասյան (Հայաստան)	4,5
	Արտ. Մինասյան (Հայաստան)	4,5
45–91.	Վ. Հակոբյան (Հայաստան)	4
	Լ. Առոնյան (Հայաստան)	4
92–129.	Ա. Եղիազարյան (Հայաստան)	3,5
162–178.	Գ. Սարգսյան (Հայաստան)	2,5
179–195.	Արա Մինասյան (Հայաստան)	2

Ընդամենը՝ 203 մասնակից

Ոչ ոք չէր ուզում զիջել

ՀԱՅԱՍՏԱՆ–ԼԵՀԱՍՏԱՆ՝ 1-1: Վազգեն Սարգսյանի անվան «Հանրապետական» մարզադաշտ: 6 հունիսի: Հայաստան՝ Հարություն Աբրահամյան, Երվանդ Սուքիասյան, Ֆելիքս Խոջոյան, Սարգիս Հովսեփյան, Հարություն Վարդանյան (Հովհաննես Դեմիրճյան, 44), Ռոմիկ Խաչատրյան, Արթուր Պետրոսյան, Արկադի Դոխոյան (Արա Հակոբյան, 34, Հայկ Գեւորգյան, 64), Կարեն Դոխոյան, Ալբերտ Սարգսյան, Արտավազդ Քարամյան: Լեհաստան՝ Եժի Դուդեկ, Մարիուշ Կուկելկա, Յացեկ Բոնկ, Միխալ Ժեւլակով, Մարեկ Կոզմինսկի (Տոմաշ Զդեբել, 81), Տոմաշ Հայտո, Պյոտր Սվերչեւսկի, Արկադիուշ Բոնկ, Անջեյ Յուսկովյակ (Մարչին Ժեւլակով, 62), Ռադոսլավ Կալուժնի (Յացեկ Կրժինովեկ, 38), Պավել Կրիժալովիչ: Մրցավարներ՝ Էրիկ Ռոման, Միշել Գուբալս, Վիմ վան Գուբեմ (բոլորը՝ Բելգիա): Գոլերը խփեցին Կալուժնին (5), Պետրոսյանը (13): Զգուշացվեցին Սարգսյանը (43, 54), Խոջոյանը (45, 85), Սուքիասյանը (61), Քարամյանը (66), Խաչատրյանը (76), Կուկելկան (31), Հայտոն (82), Զդեբելը (89): Հեռացվեցին Սարգսյանը (54), Խոջոյանը (85), Գեւորգյանը (86), Յա. Բոնկը (86):

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության եվրոպական ընտրական 5-րդ խմբի այս խաղը հիմնականում աչքի ընկավ անգիջում ու կոշտ պայքարով, որը հաճախ վերածվում էր ակնհայտ կոպտության: Մեկ-երկու անգամ էլ կրքերն այնքան շիկացան, որ մեծ դժվարությամբ հաջողվեց կանխել ծեծկռտուքը: Իհարկե, լարվածության պատճառը կողմերի հաջողության հասնելու հասկանալի ցանկությունն էր, բայց նշենք նաեւ, որ հիմնական մեղավորը մրցավար Ռոմանն էր, որը չկարողացավ վերահսկել իրավիճակը: Ավելին, իր նյարդային պահվածքով ու կողմնակալ որոշումներով նա հունից հանեց ֆուտբոլիստներին:

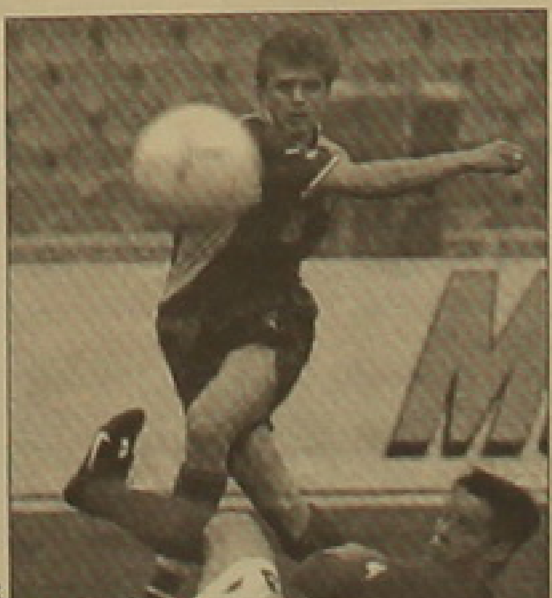

Բելգիացին շատ «առատաձեռն» գտնվեց Հայաստանի հավաքականի անդամների նկատմամբ՝ ավելի հաճախ նրանց պատժելով դեղին ու կարմիր քարտերով: Չենք կարող ցավով չավելացնել, որ մեր ֆուտբոլիստները եւս իրենց լավ չպահեցին: Նրանց դժգոհությունը հասկանալի է, բայց չէ՞ որ նրանց վարքի պատճառով կպատժվեն եւ մեր ֆեդերացիան, եւ մարզադաշտը:

Անցնելով բուն խաղին՝ կրկին ասենք, որ այն չափազանց լարված ընթացավ: Մեր տղաները, դրսեւորելով բարոյակամային բարձր որակներ, հավասար պայքար մղեցին խմբի բացարձակ առաջատարի հետ: 5-րդ րոպեին գլխի հարվածով հաշիվը բացեց Ռադոսլավ Կալուժնին: Ընդամենը 8 րոպե անց մեր ֆուտբոլիստները գրոհային կոմբինացիա ձեռնարկեցին, գնդակը փոխանցվեց աջ եզր, Արթուր Պետրոսյանին, եւ վերջինս սուր անկյան տակ գրավեց լեհերի դարպասը: Հյուրերի համար սա գուցե անակնկալ էր: Նրանք չէին ուզում հաշտվել այն մտքի հետ, որ Հայաստանի հավաքականի հետ խաղում միավորներ պետք է կորցնեն: Թերեւս դա էր պատճառը, որ շուտով խաղադաշտում նյարդային պայքար ծավալվեց: Հետագայում երկու կողմերի ֆուտբոլիստներն էլ փորձեցին հաջողության հասնել, գոլ խփելու հնարավորություններ ունեցան, բայց հանդիպումն այդպես էլ ոչ-ոքի ավարտվեց:

Մարզասերներին հիշեցնենք, որ Հայաստանի հավաքականին մնացել է երեք խաղ անցկացնել: Սեպտեմբերի 1-ին եւ 5-ին նա Ուելսի եւ Ուկրաինայի հավաքականների հետ կմրցի նրանց խաղադաշտերում, ապա հոկտեմբերի 6-ին կընդունի Նորվեգիայի ընտրանուն:

Ռ. Ա.

Հինգերորդ խումբ

Հայաստան-Լեհաստան՝ 1-1
Նորվեգիա-Բելառուս՝ 1-1
Ուկրաինա-Ուելս՝ 1-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լեհաստան	7	5	2	0	16–6	17
2. Բելառուս	7	3	3	1	8–7	12
3. Ուկրաինա	7	2	4	1	7–6	10
4. Ուելս	7	0	5	2	7–9	5
5. Նորվեգիա	7	0	4	3	5–8	4
6. Հայաստան	7	0	4	3	6–12	4

Երիտասարդական հավաքականներ

Հայաստան-Լեհաստան՝ 2-0
Նորվեգիա-Բելառուս՝ 5-1
Ուկրաինա-Ուելս՝ 1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Նորվեգիա	7	5	0	2	19–7	15
2. Ուկրաինա	7	4	1	2	11–9	13
3. Բելառուս	7	4	0	3	15–8	12
4. Լեհաստան	7	3	2	2	11–11	11
5. Հայաստան	7	3	1	3	7–13	10
6. Ուելս	7	0	0	7	2–17	0

Առաջատարները կրկին հաղթեցին

2002 թ. աշխարհի առաջնության ընտրական խաղեր անցկացվեցին եվրոպական բոլոր 9 խմբերում:

Ներկայացնենք դրանց արդյունքներն ու մրցաշարային աղյուսակները:

Առաջին խումբ

Լյուքսեմբուրգ-Ռուսաստան՝ 1-2
Ֆարերյան կղզ.-Հարավսլավիա՝ 0-6
Շվեյցարիա-Սլովենիա՝ 0-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռուսաստան	7	5	2	0	10-3	17
2. Սլովենիա	7	3	4	0	11-7	13
3. Շվեյցարիա	7	3	2	2	14-6	11
4. Հարավսլ.	6	2	3	1	11-4	9
5. Ֆար. կղզ.	6	1	1	4	5-15	4
6. Լյուք.	7	0	0	7	2-18	0

Երկրորդ խումբ

Էստոնիա-Իռլանդիա՝ 0-2
Պորտուգալիա-Կիպրոս՝ 6-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իռլանդիա	8	5	3	0	18-5	18
2. Պորտուգալ.	7	4	3	0	18-5	15
3. Հոլանդիա	7	4	2	1	21-8	14
4. Էստոնիա	7	2	1	4	8-14	7
5. Կիպրոս	7	2	1	4	10-22	7
6. Անդորրա	8	0	0	8	4-25	0

Երրորդ խումբ

Դանիա-Մալթա՝ 2-1
Իսլանդիա-Բուլղարիա՝ 1-1
Չեխիա-Հս. Իռլանդիա՝ 3-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Դանիա	7	4	3	0	13-5	15
2. Չեխիա	7	4	2	1	10-3	14
3. Բուլղարիա	7	4	2	1	12-7	14
4. Իսլանդիա	7	3	1	3	11-10	10
5. Հս. Իռլ.	7	1	1	5	6-11	4
6. Մալթա	7	0	1	6	2-18	1

Չորրորդ խումբ

Շվեդիա-Մոլդովա՝ 6-0
Թուրքիա-Մակեդոնիա՝ 3-3
Ադրբեջան-Սլովակիա՝ 2-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շվեդիա	7	5	2	0	13-1	17
2. Թուրքիա	7	4	3	0	13-6	15
3. Սլովակիա	7	3	2	2	7-6	11
4. Մակեդոնիա	7	1	3	3	9-10	6
5. Ադրբեջան	7	1	1	5	3-11	4
6. Մոլդովա	7	0	3	4	2-13	3

Վեցերորդ խումբ

Սան Մարինո-Բելգիա՝ 1-4
Լատվիա-Խորվաթիա՝ 0-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բելգիա	6	4	2	0	23-5	14
2. Խորվաթիա	5	3	2	0	10-2	11
3. Շոտլանդիա	5	3	2	0	9-2	11
4. Լատվիա	7	1	1	5	4-14	4
5. Սան Մար.	7	0	1	6	3-26	1

Յոթերորդ խումբ

Իսրայել-Իսպանիա՝ 1-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իսպանիա	6	4	2	0	15-4	14
2. Ավստրիա	5	3	2	0	7-3	11
3. Իսրայել	6	3	1	2	10-6	10
4. Բոսնիա	5	1	1	3	7-10	4
5. Լիխտեն.	6	0	0	6	0-16	0

Ութերորդ խումբ

Լիտվա-Ռումինիա՝ 1-2
Հունգարիա-Վրաստան՝ 4-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իտալիա	6	5	1	0	15-3	16
2. Ռումինիա	6	4	0	2	7-6	12
3. Հունգարիա	5	2	2	1	13-7	8
4. Վրաստան	5	1	0	4	6-10	3
5. Լիտվա	6	0	1	5	3-18	1

Իններորդ խումբ

Հունաստան-Անգլիա՝ 0-2
Ալբանիա-Գերմանիա՝ 0-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Գերմանիա	6	5	1	0	13-5	16
2. Անգլիա	5	3	1	1	7-3	10
3. Հունաստան	6	2	0	4	4-10	6
4. Ֆինլանդիա	5	1	2	2	5-6	5
5. Ալբանիա	6	1	0	5	5-10	3

Ազգ ՀԱՐԳԵԼԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂ

«Ազգ» օրաթերթը կազմակերպել է նոր ծառայություն, որից օգտվողները հնարավորություն կստանան ինտերնետում հայերենով, ռուսերենով, անգլերենով, ֆրանսերենով ներկայացնել տարաբնույթ հայտարարություններ՝ շնորհավորանքների, առուվաճառքի, վարձակալության, աշխատանքի առաջարկություններ, աշխատուժի առաջարկություններ, ծանոթացման առաջարկներ։

www.azg.am

«Ազգ» օրաթերթի ինտերնետ-էջը ներկայումս ինտերնետի հայկական տեղեկատվական պաշարներից ամենաընթերցվողն է։ 4 ամսվա ընթացքում 265 391 ընթերցող է այցելել «Ազգ»-ի ինտերնետային էջը։

Մի՛ սահմանափակվեք այն փողոցով, շրջանով կամ քաղաքով, որտեղ ծավալում եք Ձեր գործունեությունը, այլ ներկայացրեք ամբողջ աշխարհին Ձեր հնարավորությունները՝ մե՛ր միջոցով։

Մինչեւ ս. թ. հունիսի 10-ը հայտարարությունները ընդունվում են անվճար, հետեւյալ հասցեով՝ ք. Երեւան, Հանրապետության փ. 47, «Ազգ» օրաթերթ (հեռ. 52-93-53)։

SABERATOURS-SEVAN

YEREVAN-PARIS-LYON

ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան» ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES · swissair · KLM · BRITISH AIRWAYS · АЭРОФЛОТ

տրանզիտ խաղաքներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ։ Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

"АЛО" Тур. Агенство — "ALO" Travel Agency

Франция	Испания	Англия	Кипр	Китай
Голландия	Канарские	Польша	Мальта	Япония
Германия	острова	Болгария	Египет	Сирия
Австрия	Италия	Чехия	Израиль	Иран
Греция	Финляндия	Мексика	Тайланд	ОАЭ

и другие страны

Отдых, обучение, деловые поездки, шоп-туры и многое другое на любой вкус и бюджет.

А так же дома отдыха и санатории Армении

Адрес. пр. Маштоца 42, N3 (Напротив школы им. Шаумяна)
Тел. 58 57 57, 56 13 84 Факс. 561384
E-mail: alo@arminco.com
www.alotravel.i.am

ՀՐԱԶԴԱՆՄԱՇ ԲԲԸ

բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐ

Հարգելի բաժնետերեր

Սույն ծանուցմամբ տեղեկացնում ենք, որ 16.07.2001 թ., ժամը 11-ին ընկերության գրասենյակում կայանալու է «Հրազդանմաշ» ԲԲԸ բաժնետերերի ընդհանուր ժողով, հետեւյալ օրակարգով՝

ա) «Հրազդանմաշ» ԲԲԸ 2000 թ. գործունեության հիմնական արդյունքների մասին

բ) «Հրազդանմաշ» ԲԲԸ 2000 թ. ամփոփ հաշվեկշռի հաստատման մասին

գ) Վերստուգող հանձնաժողովի հաշվետվությունը

դ) Ընկերության խորհրդի նոր կազմի ընտրությունների մասին

ե) Ընկերության վերստուգող հանձնաժողովի նոր կազմի ընտրությունների մասին

զ) Ընկերության խորհրդի նախագահի, խորհրդի անդամների վարձատրության եւ խորհրդի անդամի պարտականությունների կատարման հետ կապված ծախսերի փոխհատուցման չափի եւ վճարման կարգի սահմանման մասին։

Խնդրվում է ընկերության բոլոր բաժնետերերին ներկա լինել ընդհանուր ժողովին։

«ՀՐԱԶԴԱՆՄԱՇ» ԲԲԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԻՆՏԵՐՆԵՏ ԿԱՊ 422 422

ԱՄՆ 50 դր, Եվրոպա 100 դր

Ծառայություններից կարող եք օգտվել Ձեր բնակարանից կամ գրասենյակից՝ կանխավճար կատարելով

Հայխնայբանկի ցանկացած երեւանյան մասնաճյուղում

Գ. Նժդեհի 7, հեռ. 422-422, 42-57-13

ՔԱՆԴԱԿՆԵՐ ԵՎ ԲՈՒԽԱՐԻՆԵՐ (ԿԱՄԻՆ)

(Ձեռքի աշխատանք)

Ընդունվում են քանդակների եւ բուխարիների (կամին) պատվերներ բարձրակարգ քանդակագործ-ճարտարապետների եւ դիզայներների կողմից, օֆիսների, ռեստորանների, հյուրանոցների, առանձնատների, բնակարանների եւ այլնի համար։

Հեռ. 58-58-07, զանգահարել ժ. 11:00-19:00:
74-35-92՝ ժ. 19:00-ից հետո

ԲՆԱԿԱՆ ՀՌՈՄԵԱԿԱՆ ԿՂՄԻՆԴՐ

BEKAS

Կտուրդ քարով
Հարյուր տարով

1. Շինարարական նյութերի արտադրություն
   - ✔ տանիքի կղմինդր
   - ✔ մայթային սալիկ
   - ✔ երեսպատման սալիկ
2. Բարձրորակ ատաղձագործական արտադրանք
   - ✔ պատուհաններ, դռներ, կահույք

Հասցեն՝ ք. Երեւան, Չարենցի 1ա
«Բեկաս» ՍՊԸ
Հեռ/ֆաքս 57-66-89

HYUNDAI — GARANT SERVICE

- «Hyndai» H-100 մակնիշի դիզելային եւ բենզինային շարժիչներով 11 եւ 15 տեղանոց միկրոավտոբուսների վաճառք
- Ընդունվում են «ԳԱԶ» եւ «ՈՒԱԶ» մակնիշի բոլոր տեսակի ավտոմեքենաների վաճառքի պատվերներ
- Գները շուկայականից ցածր, ամենատեժանը հանրապետությունում
- Վճարումը՝ կանխիկ կամ փոխանցումով

Հեռ.՝ 285 447, 287 771; Ֆաքս՝ 285 164 E-mail:garant@arminco.com

---

«ՕՆԻՔՍ» ՓԲԸ-Ն առաջարկում է

ONIX General Company

- *Վարձակալական սկզբունքով տրամադրում է շինարարական կաղապարներ (опалубка), ցանկացած կառույցի համար։*
- *Նախագծային եւ շինարարական ինժեներինգ։*
- *Միջնորդային ծառայություններ շինարարությունում։*

Հասցեն՝ Արցախի 55, հեռ. 47-46-12, 57-19-51, 40-52-80,

«Կառուցենք միասին»

«ՄԻԳՄԱ» Համակարգչային կենտրոն

MIGMA computer center

Հատուկ առաջարկ

PIII 733, 64Mb RAM, 20Gb HDD, CD-ROM, SVGA 8Mb, Sound, Keyboard, Mouse, Pad, AOC Monitor15"

\+ **անվճար 56.6K** ֆաքս-մոդեմ եւ 5 ժամ **անվճար** ինտերնետ

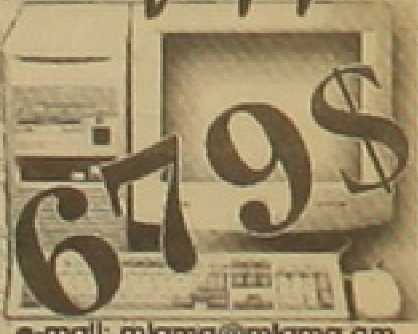

679$

ՀՀ, Երևան, 375001, Սայաթ-Նովա 15.
Հեռ. (374 1)565917, 564849 Ֆաքս. (374 1) 52 13 56
e-mail: migma@migma.am
URL: http://www.migma.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ հատուկ դասընթացների բաժին

1991-2001 նվաճումների տասնամյակ

Դասախոսությունների շարք ծրագիր
Լեռնային Ղարաբաղի արտաքին գործերի նախարար
ՆԱԻՐԱ ՄԵԼՔՈՒՄՅԱՆԸ
ներկայացնում է
«ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ. ԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱՐԱՆՋԱՏՄԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ»

Երկուշաբթի, հունիսի 11-ին, ժամը 18:00-ին
Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի փոքր դահլիճում
Դասախոսությունը կընթանա հայերենով՝ անգլերեն համընթաց թարգմանությամբ
Մուտքն ազատ է

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 51-27-07

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը

Մրցութային կարգով աշխատանքի է հրավիրում՝

■ **Ընդունելության հարցերի կոորդինատորի**

Թեկնածուն պետք է ունենա բարձրագույն կրթություն եւ առնվազն երկու տարվա համապատասխան աշխատանքային փորձ։ Հայերենի, անգլերենի եւ ռուսերենի եւ համակարգչի գերազանց տիրապետումն ու կազմակերպչական եւ հաղորդակցման ունակությունները պարտադիր են։

Պահանջվող փաստաթղթերն են՝ կրթության վկայական, ինքնակենսագրություն (անգլերենով/resume) եւ երկու մասնագիտական երաշխավորագիր։

■ **Գրասենյակի կոորդինատորի**

Թեկնածուն պետք է ունենա բարձրագույն կրթություն, լավ տիրապետի հայերեն, անգլերեն եւ ռուսերեն լեզուներին եւ համակարգչային հմտություններին, ինչպես նաեւ ունենա առնվազն մեկ տարվա համապատասխան աշխատանքային փորձ։

Պահանջվող փաստաթղթերն են՝ կրթության վկայական եւ ինքնակենսագրություն (անգլերենով/resume)։

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. հունիսի 13-ը, ժ. 17:45։

Բոլոր դիմորդներից կպահանջվի մասնակցել անգլերեն լեզվի քննության։

Դիմել ՀԱՀ, 50 սենյակ, հետեւյալ հասցեով՝ Մարշալ Բաղրամյան 40։

Ձեր վաղեմի եւ հուսալի բարեկամ

«ՄՅՈՒԳ» իրավաբանական ինստիտուտը

իր վերածնված նոր շնչով, ոչ մի ԲՈՒՀ-ում չգործող միանգամայն նոր ծրագրով եւ դասախոսական մասնագիտական բարձր կազմով հայտարարում է 2001-2002 ուս. տարվա ընդունելություն

- ■ իրավաբան-իրավագետ
- ■ իրավաբան-բիզնեսմեն

ֆակուլտետներում, ուր ուսուցումը կատարվի բացարձակ համակարգչային փորձադաշտով եւ մասնագիտությանը զուգահեռ, ինչպես նաեւ օտար լեզուների բարձր իմացությամբ դուրս կգան նաեւ ծրագրավորողներ։

Բացարձակ գիտելիքներ միայն մեզ մոտ՝ «ՄՅՈՒԳ» ինստիտուտում։

Գիտելիքը համաշխարհային շուկայում ամենաթանկ ապրանքն է։ Եղեք նրա տերը։

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգել **53-31-18, 53-34-60** կամ այցելել Մաշտոց 29, 1-ին մուտք, 5-րդ հարկ

NGO STRENGTHENING PROGRAM

World Learning/Armenia

ՀԿ ՀԶՈՐԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Համաշխարհային ուսուցում/Հայաստան

«Համաշխարհային ուսուցում» կազմակերպության հասարակական կազմակերպությունների (ՀԿ) հզորացման ծրագիրը հայտարարում է «Հատուկ նախաձեռնությունների դրամաշնորհներ» ծրագիրը եւ ընդունում է հետաքրքրվածության արտահայտման հայտեր արդեն կայացած այն ՀԿ-ներից, որոնք զբաղվում են բնապահպանական խնդիրներով։

Սպասված հատուկ նախաձեռնությունները ներառում են հետեւյալ խնդիրները.

- ■ Հրազդանի կիրճի մաքրմանն ուղղված ծրագրեր
- ■ Քարոզարշավ՝ Հրազդանի կիրճի բնակիչների եւ գործարարների գիտակցությունը կիրճի բնապահպանական խնդիրների շուրջ բարձրացնելու նպատակով
- ■ Հրազդանի կիրճի էկոլոգիական վիճակի պաշտպանության համար հարեւանային-համայնքային միությունների ստեղծում՝ կազմված կիրճի բնակիչներից եւ տեղի գործարարներից
- ■ Կրթական քարոզարշավներ դպրոցահասակ երեխաների համար՝ Հրազդանի կիրճում երկօրյա ամառային ճամբարների կազմակերպման միջոցով։

Հետաքրքրվածության արտահայտման հայտերի ձեւերը կարող եք վերցնել Համաշխարհային ուսուցման երեւանյան գրասենյակից **(Մոսկովյան 24, բն. 1)**։ Հայտերը պետք է հանձնել **ոչ ուշ, քան հունիսի 22-ը, 2001 թ.**։ Նշված ժամկետից ուշ ներկայացված հայտերը քննարկման ենթակա չեն։ Այս փուլում ծրագրի առաջարկներ չեն ընդունվում։

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել՝
Համաշխարհային ուսուցում
Մոսկովյան 24, բն. 1
հեռ.՝ 582620, 520851, 543576
ֆաքս՝ 543578
էլ. փոստ՝ office@worldlearning.am

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Panasonic EB-BS 450 մոդելի բջջային հեռախոս։
Հեռ. 529353, (09)429353

@rminco Global Telecommunications — **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում։** *Խանջյան 50։ Հեռ. 575823։*

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 8. 05. 2001 Գինը՝ 100 դրամ